

Po pierwsze
farmaceuta

Kampania
edukacyjna

FARMACEUTA W POLSCE

Ogólnopolskie
badania
wizerunkowe
RAPORT
kwiecień
2019

 Fundacja **Aflofarm**

Naczelna Izba Aptekarska

Organizatorzy akcji

Badania zostały zrealizowane w styczniu 2019 roku przez niezależną agencję badawczą Biostat na zlecenie Naczelnej Izby Aptekarskiej i Fundacji Aflofarm.

Drodzy Czytelnicy,

oddajemy w Państwa ręce bardzo cenną publikację, która w sposób dogłębny i rzetelny analizuje, jak postrzegany jest w Polsce zawód farmaceuty, zarówno oczami pacjentów, jak i samych zainteresowanych. Jedną z najważniejszych danych tego raportu jest szczególnie ważna. 90% Polaków ufa farmaceutom. Jest to dla nas powód do dumy i nobilitacji, a jednocześnie mobilizacja do intensyfikacji działań ukierunkowanych na pacjentów. Nie da się ukryć, iż ostatnie kilkanaście lat zmieniło rynek farmacji. Farmaceuta stał się bardziej sprzedawcą niż ekspertem od leków i farmakoterapii. Nie możemy pozwolić na to, aby możliwości i wiedza farmaceutów były dalej marnotrawione.

Pomysł na kampanię, która pokazuje, kim tak naprawdę jest farmaceuta i jakie realne korzyści może przynieść pacjentom, wziął się z faktu, że Polacy wciąż pamiętają czasy, kiedy do apteki przychodziło się nie tylko po leki, ale przede wszystkim po poradę. Dzisiaj system ochrony zdrowia jest przeciążony, kolejki do lekarzy długie, a pełen niesprawdzonych porad zdrowotnych Internet, powszechnie dostępny. Zapomniano, że farmaceuta

jest ważnym ogniwem systemu ochrony zdrowia i że dzięki swojej wiedzy, wykształceniu i doświadczeniu może w ten system wnieść wiele dobrego. Wzorem innych krajów, w których farmaceuta obok lekarza i pielęgniarki jest jednym z trzech najważniejszych profesjonalnych zawodów medycznych, chcemy wyjść do naszych pacjentów. Chcemy pokazać Polakom, że my, farmaceuci, jesteśmy po to, aby im pomagać.

Nie mam wątpliwości, że stoją przed nami trudne, ale jednocześnie ambitne wyzwania. Dążymy do wzmocnienia niezależności i podniesienia rangi naszego zawodu. Chcemy być widoczni i potrzebni. Pomocną w tych działaniach będzie ustawa o zawodzie farmaceuty, na którą środowisko czekało od lat. Regulacja daje farmaceutom gwarancję autonomii, która z kolei daje gwarancję pacjentom, że otrzymają najlepszą możliwą pomoc w zakresie leków. Wspólnie z naszymi Partnerami pracujemy także nad wdrożeniem w Polsce opieki farmaceutycznej, która pozwoli farmaceutom rozwinąć skrzydła, a pacjentom poczuć się zdrowiej i bezpieczniej.

Zachęcam wszystkich czytelników do zapoznania się z raportem, jak również do śledzenia strony internetowej kampanii www.popierwszefarmaceuta.pl. Dołożyliśmy wszelkich starań, aby maksimum informacji było zapakowanych w przystępną i atrakcyjną formę. Bardzo zależy nam na tym, aby Polacy wiedzieli, że farmaceuta to nie tylko sprzedawca, że to profesjonalista, od którego mogą otrzymać o wiele więcej.

*Elżbieta
Piotrowska-Rutkowska*

Prezes Naczelnej Izby Aptekarskiej
Elżbieta Piotrowska-Rutkowska

Naczelna Izba Aptekarska

Szanowni Państwo,

w prawie 14 tys. polskich aptek i punktów aptecznych pracują tysiące magistrów farmacji. Choć wielu pacjentów nie zdaje sobie z tego sprawy, ich rola w polskim systemie opieki zdrowotnej jest bardzo duża – lecz niedoceniona. Dostrzegliśmy ten problem i postanowiliśmy go zbadać. Okazało się bowiem, że farmaceuci to olbrzymia grupa zawodowa, która nigdy nie została gruntownie przebadana pod kątem wizerunkowym. Badania na zlecenie Fundacji Aflofarm, którą reprezentuję, i Naczelnej Izby Aptekarskiej, naszego Partnera, przeprowadziła niezależna agencja badawcza Biostat w styczniu 2019 roku. Ich wyniki prezentujemy w niniejszym raporcie.

Farmaceuci stoją na straży bezpieczeństwa lekowego w naszym kraju. Fundacji Aflofarm bardzo zależy na tym, by pacjenci mieli dostęp do rzetelnych informacji na temat leków – a takie informacje dostępne są w każdej aptece, dysponuje nimi każdy farmaceuta. Tymczasem wie o tym niewielu Polaków. Nasze wspólne badania pokazały, że pacjenci kojarzą pracę farmaceuty przede wszystkim ze sprzedażą leków, a nie z udzielaniem fachowych porad lekowych czy świadczeniem dodatkowych usług. W obliczu tego faktu jestem głęboko przekonany o słuszności i konieczności edukowania pacjentów w zakresie kompetencji posiadanych przez farmaceutów – i jak z nich w pełni korzystać.

Miło mi poinformować, że niniejszy raport jest wstępem do pierwszej w historii kampanii promującej zawód farmaceuty, którą będziemy realizować w 2019 roku.

Miło mi poinformować, że niniejszy raport jest wstępem do pierwszej w historii kampanii promującej zawód farmaceuty, którą będziemy realizować w 2019 roku. W jej ramach opowiemy pacjentom, w czym jeszcze, poza sprzedażą konkretnego leku, może im pomóc farmaceuta. Trzeba bowiem pamiętać, że farmaceuta to doskonale wykształcony specjalista, do którego możemy zwrócić się o poradę w wielu dolegliwościach zdrowotnych.

Zachęcam do śledzenia kampanii „Po pierwsze farmaceuta” w mediach ogólnopolskich, kanałach społecznościowych w Internecie oraz na stronie internetowej www.popierwszefarmaceuta.pl.

Życzę miłej lektury!

T. Furman

Prezes Zarządu Fundacji Aflofarm
Tomasz Furman

 Fundacja **Aflofarm**

o kampanii

Kampania edukacyjna „Po pierwsze farmaceuta”, prowadzona wspólnie przez Naczelną Izbę Aptekarską i Fundację Aflofarm, ma za zadanie wzmocnić i poprawić wizerunek zawodu farmaceuty w Polsce. Farmaceuci to profesjonalny, wykwalifikowany personel, który dziennie udziela 2 mln porad. Pacjenci mogą skorzystać z profesjonalnych usług blisko 27 tys. aptekarzy¹ pracujących w ok. 14 tys. aptek. Apteki to najłatwiej dostępny element systemu ochrony zdrowia bez konieczności wcześniejszego umawiania terminu wizyty. Mogą być pierwszym miejscem, do którego pacjenci udają się po poradę. Kampania będzie realizowana przy użyciu różnorodnych środków i kanałów komunikacji. Niniejszy raport jest jednym z nich. W ramach kampanii planowana jest również emisja głównego spotu promującego zawód farmaceuty oraz dodatkowych spotów edukacyjnych, a także szereg innych działań promocyjnych, zarówno off- jak i online.

Zachęcamy do śledzenia kampanii na Facebooku ([f/popierwszefarmaceuta](https://www.facebook.com/popierwszefarmaceuta)) oraz na stronie internetowej: www.popierwszefarmaceuta.pl.

Po pierwsze
farmaceuta

 [/popierwszefarmaceuta](https://www.facebook.com/popierwszefarmaceuta)

 www.popierwszefarmaceuta.pl

1) Źródło: raport GUS „Apteki i punkty apteczne w 2017 r.”

O Naczelnej Izbie Aptekarskiej

Naczelna Izba Aptekarska jest organem samorządu zawodu aptekarskiego i reprezentuje zawodowe, społeczne i gospodarcze interesy ponad 30 tys. farmaceutów. NIA sprawuje pieczęć i nadzór nad należytym wykonywaniem zawodu farmaceuty, który ma na celu ochronę zdrowia publicznego.

Wśród najważniejszych obowiązków Naczelnej Izby Aptekarskiej należy wymienić m.in.:

- reprezentowanie zawodu aptekarza i obronę jego interesów,
- troskę o zachowanie godności i niezależności zawodu,
- integrację środowiska zawodowego farmaceutów.

Naczelna Izba Aptekarska została utworzona w 1991 r. na mocy ustawy o Izbach Aptekarskich. Organami NIA są m.in. Krajowy Zjazd Aptekarzy i Naczelna Rada Aptekarska, którą tworzą: Prezes NRA, prezesi okręgowych rad aptekarskich oraz członkowie wybrani przez Krajowy Zjazd Aptekarzy. Naczelna Rada Aptekarska wybiera spośród swoich członków Prezydium, które podejmuje decyzje i zajmuje stanowiska w sprawach załatwianych przez organy samorządu zawodowego.

Naczelna Izba Aptekarska

O Fundacji Aflofarm

Fundacja Aflofarm została powołana do życia w celu wspierania ochrony zdrowia i jakości życia przyszłych pokoleń Polaków poprzez promocję profilaktyki zdrowotnej i aktywnego stylu życia oraz popularyzowanie wiedzy z zakresu farmacji i medycyny.

Poprzez swoją działalność Fundacja Aflofarm chce także wspierać badania i inicjatywy, które przyczyniają się do rozwoju nauki w tych dziedzinach.

Oprócz głównego celu, Fundacja realizuje cele poboczne, które w dłuższej perspektywie przekładają się na jakość życia ludzi w otaczającym nas świecie. Takimi celami są:

- walka z nikotynizmem,
- wsparcie placówek medycznych,
- wsparcie środowisk naukowych i grup zawodowych z obszaru farmacji i medycyny.

Mamy nadzieję, że poprzez naszą działalność dołożymy kolejną cegiełkę do kreowania zdrowych i właściwych postaw społecznych.

Fundacja Aflofarm

Spis treści

O raporcie	6
Wstęp. O zawodzie farmaceuty	7
Najważniejsze wnioski z badania	9
Część I. Farmaceuta	10
Część II. Apteka	13
Część III. Komunikacja farmaceuty z pacjentem	19
Część IV. Porady w aptece	25
Część V. Opieka farmaceutyczna	29
Informacje o próbach badawczych	34
Nota metodologiczna	36

O raporcie

Niniejszy raport obejmuje wyniki pierwszych w Polsce tak kompleksowych badań poświęconych wizerunkowi zawodu farmaceuty, jak również relacji farmaceutów z pacjentami. Inspiracją do przeprowadzenia analizy i stworzenia dokumentu były opinie coraz częściej pojawiające się w środowisku, zgodnie z którymi pacjenci często sprowadzają farmaceutów jedynie do roli sprzedawców. Ankietowani przyznali, że do apteki udają się najczęściej w celu nabycia leków, a jedynie 27% pacjentów wskazało, że kojarzy pracę farmaceuty z udzielaniem fachowych porad.

Zadaniem raportu jest przedstawienie farmaceuty widzianego oczami pacjenta, ale też oczami farmaceuty. Dopiero połączenie obu tych perspektyw pozwala uzyskać pełny obraz zawodu w Polsce.

Zebrane dane stanowią solidną podstawę do intensyfikacji dyskusji na temat kondycji zawodu farmaceuty w Polsce, która – zdaniem Naczelnej Izby Aptekarskiej i Fundacji Aflofarm – powinna wykroczyć poza wąski krąg zainteresowanych i stać się dyskusją ogólnopolską, publiczną. To niezwykle istotne, biorąc pod uwagę systemową rolę farmaceutów w ochronie zdrowia, z której, póki co, niewiele osób zdaje sobie sprawę.

Raport podzielony został na kilka części. Każda z nich poświęcona jest oddzielnemu zagadnieniu.

W każdej z części pojawiają się odpowiedzi zarówno pacjentów, jak i farmaceutów, choć nie wszystkie pytania zadane obu tym grupom były identyczne. Wykresy opisane adnotacją „**N = 380**” odnoszą się do farmaceutów. Adnotacja „**N = 1067**” oznacza, że pytanie zostało zadane pacjentom.

Na końcu raportu znajdują się najważniejsze dane dotyczące prób badawczych farmaceutów i pacjentów.

Wstęp. O zawodzie farmaceuty²

Farmaceuta³ to zawód zaufania publicznego. Od lat farmaceuci cieszyli się w Polsce dużym poważaniem i zaufaniem społecznym – nie tylko sprzedawali gotowe preparaty, lecz także wytwarzali na zamówienie leki recepturowe. Musieli posiadać szeroką wiedzę z zakresu farmakologii i medycyny, ponieważ pełnili bardzo ważną rolę w procesie leczenia, blisko współpracowali z pacjentem i zawsze służyli mu dobrą radą.

Zmiana charakteru zadań i obowiązków należących do farmaceutów nastąpiła w okresie powojennym. To właśnie wtedy intensywnie zaczął rozwijać się przemysł farmaceutyczny, co spowodowało, że rola farmaceutów jako wytwórców leków uległa pomniejszeniu na rzecz dystrybucji już gotowych preparatów. Farmaceutów zorganizowali Spółdzielczy Bank Aptekarski i Farmaceutyczny Instytut Wydawniczy, które zostały zlikwidowane w 1950 r. Wybrali też samorząd zawodowy: Naczelną Izbę Aptekarską oraz Izby Okręgowe, które zlikwidowano rok później.

W 1951 r. ostatecznie upaństwowiono wszystkie apteki w Polsce, a farmaceutów zatrudniano przymusowo, nie dając możliwości wyboru placówki. Władze podkreślały wtedy, że farmaceuci stali się pracownikami społecznej służby zdrowia.

Takie zmiany nie wywołały entuzjazmu wśród aptekarzy. W tamtych czasach nie mieli możliwości

głośnego mówienia o swoich problemach i informowania społeczeństwa o tym, co faktycznie dzieje się w ich środowisku zawodowym. Jednocześnie władze nie były zainteresowane problemami farmaceutów, skupiając się na innych grupach zawodowych w ramach systemu opieki zdrowotnej.

W 1989 roku powstały w Polsce pierwsze po okresie upaństwowienia prywatne apteki. Nie przyczyniło się to jednak do zwiększenia roli farmaceutów w systemie opieki zdrowotnej. Co więcej, trzy lata później Trybunał Konstytucyjny wydał decyzję, na mocy której każdy mógł prowadzić aptekę, bez konieczności posiadania tytułu magistra farmacji.

W 1991 r. farmaceuci na nowo zorganizowali Izby Aptekarskie. Sytuacja zaczęła się normować.

W 2017 roku w życie weszła ustawa powszechnie nazywana „Apteką dla aptekarza”, na mocy której nowe apteki mogą otwierać jedynie farmaceuci. Rola tego zawodu stopniowo rośnie. Fachowy personel aptek jest coraz bardziej wykwalifikowany. Jednak potencjał i możliwości farmaceutów będą zdecydowanie lepiej wykorzystywane, gdy w życie wejdą stosowne regulacje m.in. ustawa o zawodzie farmaceuty, która stwarza solidne podstawy do wprowadzenia w Polsce, wzorem innych krajów, opieki farmaceutycznej.

W 2018 r. w Polsce istniało

14 453 aptek i punktów aptecznych

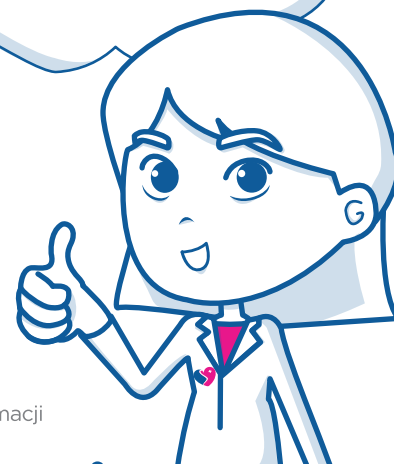
Liczba farmaceutów uprawnionych do wykonywania zawodu w Polsce **34 tys.**

W aptekach i punktach aptecznych

pracuje

ok. **27 tys. farmaceutów**

Oznacza to, że w całym kraju tuż za rogiem obecny jest specjalista gotowy do udzielania porad w zakresie podstawowych dolegliwości zdrowotnych oraz leków.

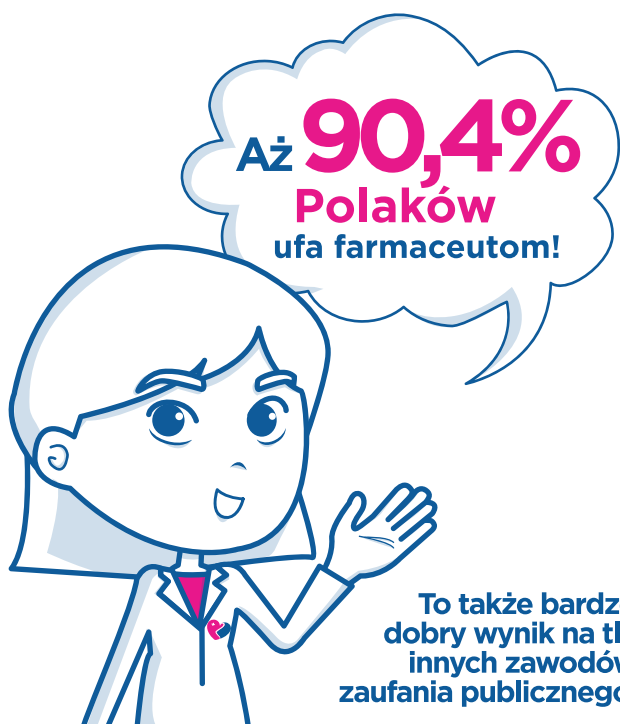
2) Przez farmaceutę rozumieć należy osobę posiadającą wyższe wykształcenie z zakresu farmacji – nie zaś technika farmaceutycznego, który stanowi odrębny zawód.

3) Źródło: Kamiński Z., Wesołowski M., O dawnych aptekach, Farmacja Polska, 2010, 66(1).

Jak wygląda edukacja farmaceutów w Polsce?

Farmaceuci w Polsce mają obowiązek ciągłego podnoszenia kwalifikacji. Wynika on z ustawy „Prawo farmaceutyczne” oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 lutego 2018 r. w sprawie ciągłych szkoleń farmaceutów zatrudnionych w aptekach lub hurtowniach farmaceutycznych. Dzięki temu dysponują szeroką i zawsze aktualną wiedzą z zakresu farmakologii.

Obowiązek ciągłego kształcenia gwarantuje, że farmaceuta to specjalista, któremu można zaufać. Wiedzą o tym Polacy. Badania, których wyniki prezentujemy w niniejszym raporcie pokazały, że ufa im aż 90,4% pacjentów.

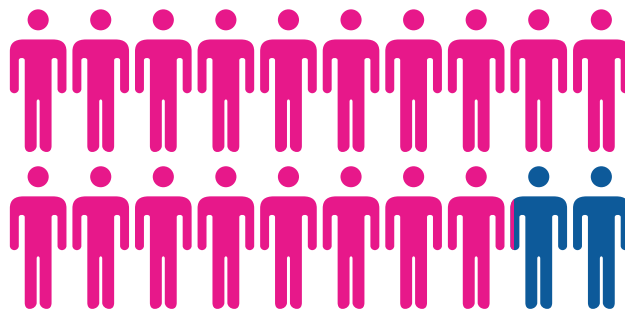
To także bardzo dobry wynik na tle innych zawodów zaufania publicznego.

Zanim jednak farmaceuta spotka się z pacjentem w aptece, musi otrzymać Prawo Wykonywania Zawodu (PWZ). Otrzymuje je po ukończeniu studiów na kierunku farmacja i odbyciu obowiązkowego stażu. Studia trwają 5,5 roku i obejmują dwa zasadnicze obszary nauki – biologię i chemię, a także dyscypliny medyczne, są wszechstronne, ale jednocześnie bardzo wymagające. Obejmują kilka tysięcy godzin dydaktycznych, zarówno w formie wykładów, jak i zajęć laboratoryjnych. Studenci muszą zdać około 50 egzaminów z różnych przedmiotów. Wśród nich znajdują się chemia (organiczna, nieorganiczna, fizyczna), fizjologia, anatomia, biologia, botanika, a na wyższych latach przedmioty zawodowe, jak technologia postaci leku. Dzięki temu przyszli farmaceuci dokładnie rozumieją mechanizmy działania poszczególnych substancji, również w interakcji z innymi lekami i substancjami, lecz także są w stanie samodzielnie przygotowywać leki recepturowe.

Programy nauczania farmacji na wydziałach farmaceutycznych uczelni medycznych są modyfikowane i zawierają odpowiadające współczesnej nauce treści, także te niezbędne w praktyce farmaceutycznej. W pracy farmaceuty niezwykle istotne jest dążenie do aktualizacji wiedzy i umiejętności fachowych przez podnoszenie kwalifikacji zawodowych w toku szkoleń oraz samokształcenia. Programy kursów realizowanych w ramach specjalizacji farmaceutycznych oraz szkolenia ciągłego farmaceutów również są modyfikowane, pogłębiają wiedzę w zakresie działania leków, ich skuteczności i bezpieczeństwa stosowania, szeroko uwzględniając opiekę farmaceutyczną. Ogrom dostępnej dzisiaj wiedzy wymaga, oprócz wyboru przedstawianych zagadnień, odpowiedniego ich przekazania przy zastosowaniu aktywizujących metod nauczania. Konieczne jest wprowadzenie w większym stopniu nauczania zintegrowanego i problemowego. Duży nacisk położony być musi na rozwój umiejętności rozwiązywania konkretnych problemów, takich, jakim musi sprostać w praktyce zawodowej współczesny farmaceuta.

Prof. dr hab. n. farm. Daria Orszulak-Michalak,
Dziekan Wydziału Farmaceutycznego Uniwersytetu
Medycznego w Łodzi.

4) Dz.U. 2017 poz. 2211
5) Dz.U. 2018 poz. 499

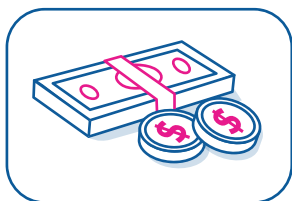
Najważniejsze wnioski z badania

Ponad 90% Polaków ufa farmaceutom

Apteka jest miejscem, w którym Polacy mogą bezpiecznie nabyć leki oraz środki wzmacniające zdrowie. Sam farmaceuta postrzegany jest przez pacjentów jako autorytet w dziedzinie leków, w szczególności w kwestiach dotyczących ich składu, stosowania i interakcji lekowych.

Polacy kojarzą pracę farmaceuty przede wszystkim ze sprzedażą leków

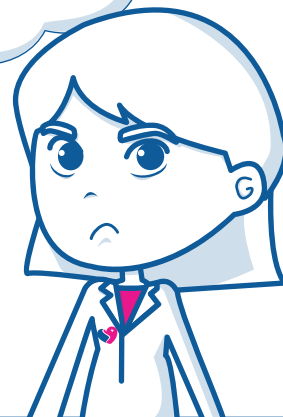
Praca magistrów farmacji w głównej mierze kojarzy się pacjentom ze sprzedażą leków, a zaledwie 27% z udzielaniem fachowych porad na temat leków.

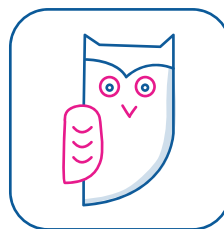
Rekomendacja lekarza znaczy więcej niż farmaceuty

Rolę farmaceuty w procesie decyzyjnym pacjentów dotyczącym zakupu leków dostrzega ponad 80% pytanym farmaceutów. Wbrew temu, tylko 11% pacjentów zapytanym o to, jakim kryterium kieruje się przede wszystkim, kupując lek, wskazało farmaceutę. Obie grupy uznały, że największy wpływ na lekowe wybory Polaków ma lekarz.

Pacjenci nie wiedzą czym jest opieka farmaceutyczna

Ponad połowa badanych jest pozytywnie nastawiona do wprowadzenia do aptek opieki farmaceutycznej. Jednocześnie należy podkreślić, iż niemal 40% badanych przyznało, że nie wie, na czym polega opieka farmaceutyczna i jaki mógłby być jej zakres.

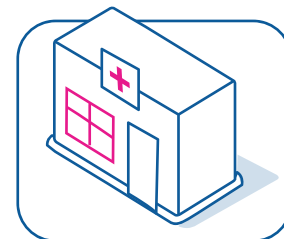

Pacjenci oczekują czegoś więcej niż sprzedaż

Ponad 80% pacjentów oczekuje ze strony farmaceutów porad dotyczących leków, czy drobnych problemów ze zdrowiem. Farmaceuti deklarują, że są gotowi świadczyć dodatkowe usługi, takie jak choćby przegląd stosowanych leków. Twierdzą ponadto, że często udzielają porad w kwestii stosowania leków, tańszych odpowiedników, interakcji lekowych, a także potencjalnych skutków ubocznych.

Jak przyznają pacjenci, obecnie wiedzę o lekach najczęściej czerpią jednak nie od farmaceuty, lecz z Internetu bądź od lekarza.

Apteka to punkt konsultacji zdrowotnych, ale nie według pacjentów

Aż 94,5% farmaceutów uważa, że apteka to ważny punkt konsultacji zdrowotnych. Pacjenci mają jednak odmienne zdanie. Z miejscem, w którym otrzymać można fachową poradę w zakresie zdrowia, kojarzy aptekę jedynie niecałe 35% z nich.

Część I. Farmaceuta

Polacy ufają farmaceutom

Farmaceuci znajdują się wśród zawodów cieszących się szczególnie dużym zaufaniem Polaków. Badanie pokazało: zdecydowana większość pacjentów (90,4%) przyznała, że ufa magistróm farmacji.

Trzy czwarte Polaków uważa farmaceutów przede wszystkim za sprzedawców produktów leczniczych

Pomimo dość szerokiego zakresu obowiązków należących do farmaceuty, **aż 75% pacjentów jego praca kojarzy się przede wszystkim ze sprzedażą leków.** Nieco mniej osób zdaje sobie sprawę z szerokich kompetencji magistrów farmacji, popartych wieloletnimi studiami i wynikających z ciągłego doksztalcania się: ze znajomością leków i ich zamienników kojarzy pracę farmaceuty 68,7% ankietowanych.

Zaledwie 27% respondentów wskazało na udzielenie fachowych porad na temat leków.

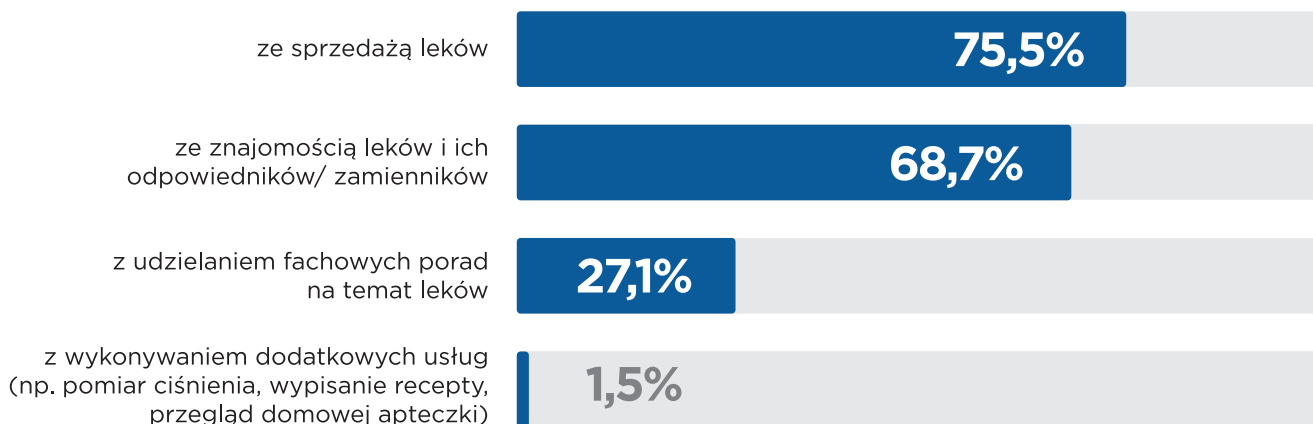
Oznacza to, że pacjenci uznają, że rola farmaceutów jako specjalistów służących fachową pomocą w kwestiach związanych z farmakoterapią jest stosunkowo niewielka.

Zdecydowanie najmniej wskazań uzyskała odpowiedź odnosząca się do wykonywania dodatkowych usług, takich jak pomiar ciśnienia krwi (które – zgodnie z własnymi wskazaniami, o czym w dalszej części raportu – aż 40% farmaceutów wykonuje często).

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 1067

Z czym najbardziej kojarzy ci się praca farmaceuty?

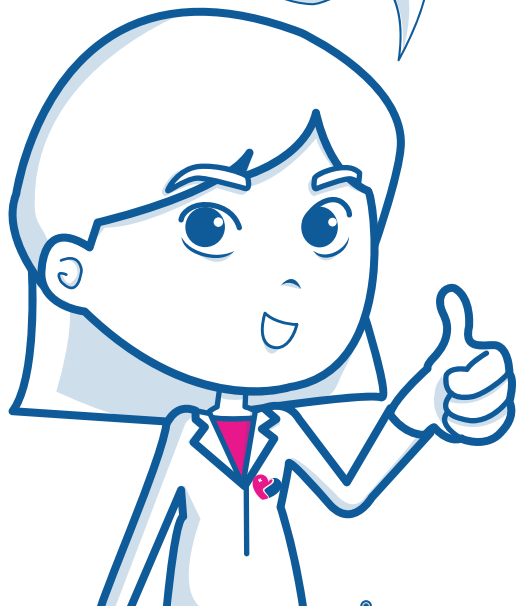
Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 1067

Satysfakcja zawodowa farmaceutów

Farmaceuci są zadowoleni z wykonywanej pracy. Satysfakcję deklaruje aż 82,6% pytaných, z czego zdecydowanie zadowolonych jest 35,8%. Warto zauważyć, że im dłuższy staż pracy farmaceutów, tym niższy jest poziom zadowolenia z wykonywanej pracy, ale różnice te nie są znaczące (farmaceuci ze stażem pracy od roku do czterech lat w 88,3% są zadowoleni ze swojej pracy, natomiast farmaceuci ze stażem pracy powyżej 40 lat już tylko w 78,8%).

Największy poziom zadowolenia cechuje farmaceutów pracujących w miastach od 20 do 100 tys. mieszkańców (89,1%), a najniższy – na wsiach (75,1%).

Ponad 80%
farmaceutów
deklaruje zadowolenie
z wykonywanej pracy

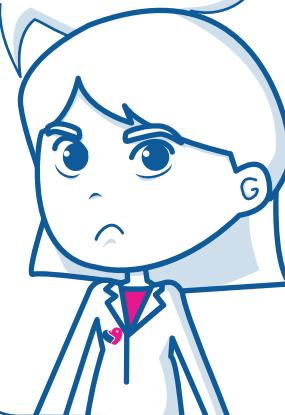
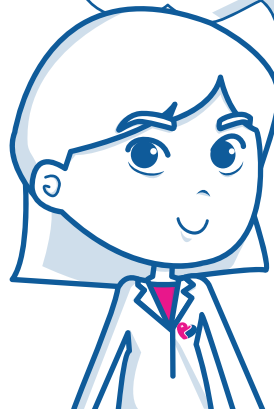

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 380

Badanie miało za zadanie także ocenę, czy farmaceuci mają wrażenie, że nabywane przez nich latami umiejętności są w pełni wykorzystywane w codziennej pracy w aptece. Większość pytaných farmaceutów przyznała, że tak jest. Mimo to jedna czwarta badanych stwierdziła, że ich kompetencje raczej nie są w pełni wykorzystywane dla dobra pacjentów, a kolejnych 12,6% było przekonanych, że zdecydowanie tak nie jest.

54%
farmaceutów
uważa, że ich kompetencje
są wykorzystywane
dla dobra pacjentów

38% jest
przeciwego zdania

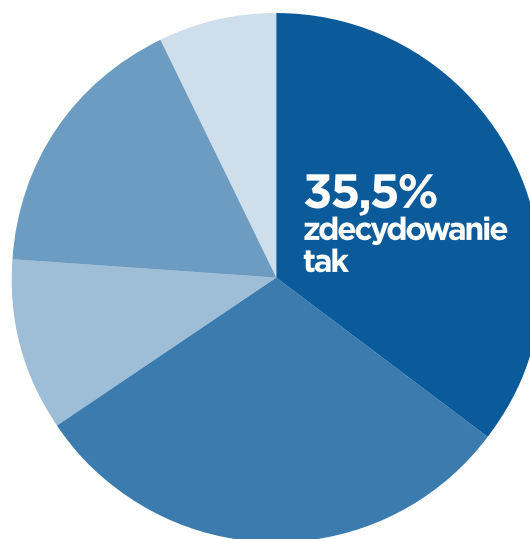

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 380

Farmaceuci oczekują dodatkowych uprawnień

Aż 65,8% farmaceutów oczekuje większych uprawnień w zakresie opieki nad pacjentami. Poszerzenia uprawnień nie potrzebuje 23,7% respondentów.

Czy uważasz, że powinieneś mieć więcej uprawnień w zakresie opieki nad pacjentem?

35,5 % ● zdecydowanie tak
30,3 % ● raczej tak
16,6 % ● raczej nie
10,5 % ● trudno powiedzieć
7,1 % ● zdecydowanie nie

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 380

Wśród usług, które chcieliby wykonywać farmaceuci, znajduje się przede wszystkim wykonywanie przeglądu stosowanych przez pacjenta leków (78,9% ankietowanych przyznało, że chciałoby świadczyć tę usługę w ramach opieki farmaceutycznej).

Na drugim miejscu uplasowała się nauka prawidłowej obsługi inhalatora (77,1%), a na trzecim – pomiar ciśnienia krwi (75,3%).

Jakie usługi dodatkowe chciałbyś wykonywać?

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”, N = 380

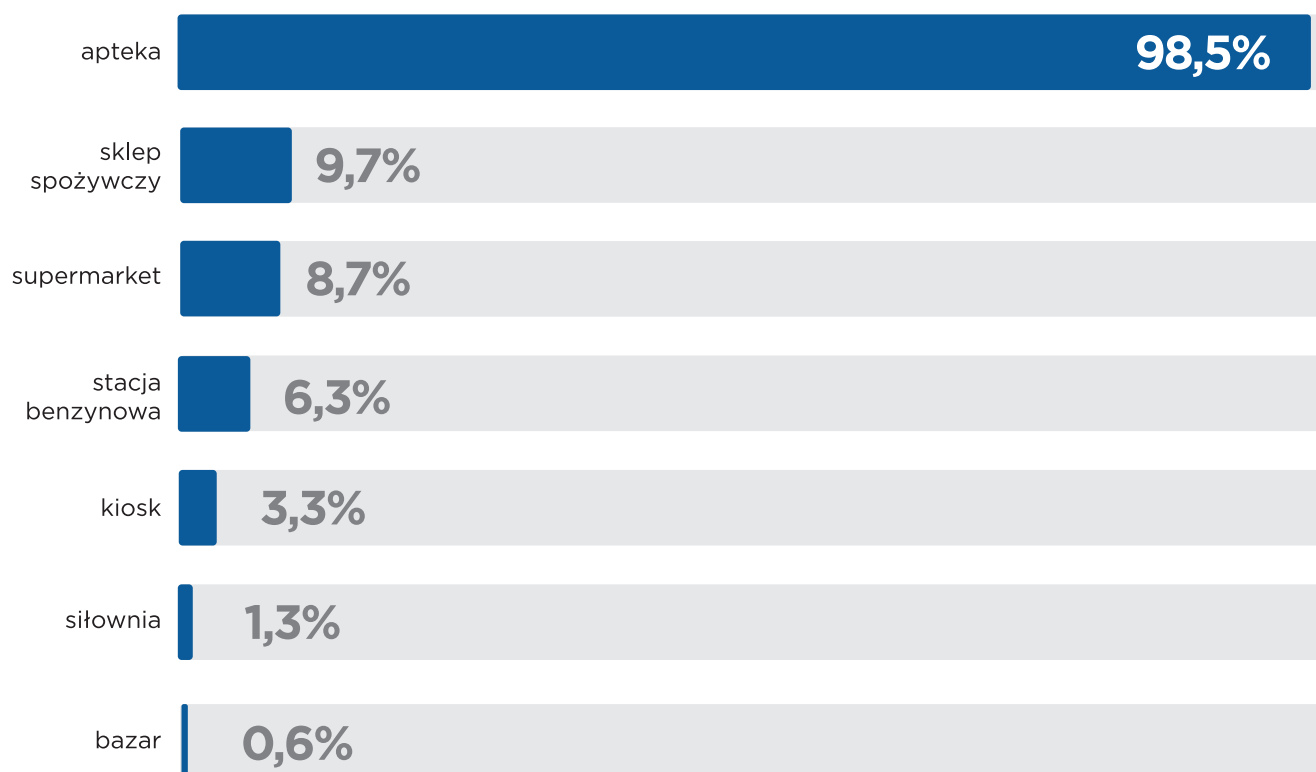
Część II. Apteka

Apteki cieszą się zaufaniem pacjentów

Pacjenci darzą zaufaniem nie tylko farmaceutę, lecz także aptekę. Niemalże wszyscy pacjenci uważają, że apteka jest miejscem, w którym można bezpiecznie nabyć leki.

Zapytany o inne punkty bezpiecznego zakupu leków, niemal co dziesiąty ankietowany wskazał również na sklep spożywczy, a 8,7% - na supermarket. Co ciekawe, byli także pacjenci, którzy stwierdzili, że bezpiecznie leki można kupić na bazarze, choć ich odsetek był znikomy (0,6%).

Miejscem, w którym mogę bezpiecznie kupić lek, jest... (możliwe było kilka wskazań)

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 1067

Apteka silnie kojarzy się pacjentom przede wszystkim z zakupem leków. Zapytani o skojarzenia z tym miejscem, niemal wszyscy pacjenci (97,3%) wskazali właśnie tę odpowiedź.

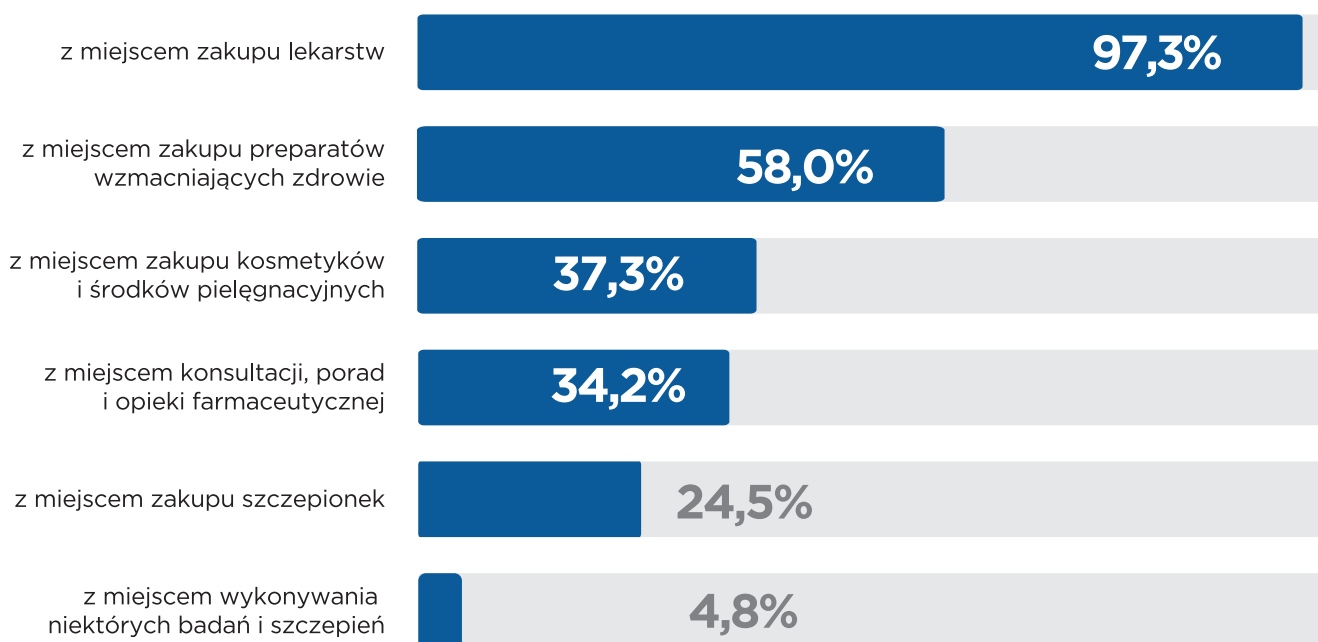
Ponad połowie badanych kojarzy się ona z miejscem zakupu preparatów wzmacniających zdrowie, zaś ponad 1/3 - z miejscem zakupu kosmetyków i środków pielęgnacyjnych.

Z miejscem, w którym otrzymać można fachową poradę, kojarzy aptekę jedynie 34,2% pacjentów.

Farmaceuci mają jednak odmienne zdanie w tym zakresie. Zdaniem prawie wszystkich zapytanych farmaceutów (94,5%) apteka jest ważnym punktem konsultacji w sprawach zdrowotnych, niezależnym od wizyt u lekarza.

Co ciekawe, część badanych wskazało na miejsce wykonywania niektórych badań i szczepień (4,8%), chociaż obecnie farmaceuci nie mają uprawnień do świadczenia takich usług.

Z czym kojarzy ci się apteka?

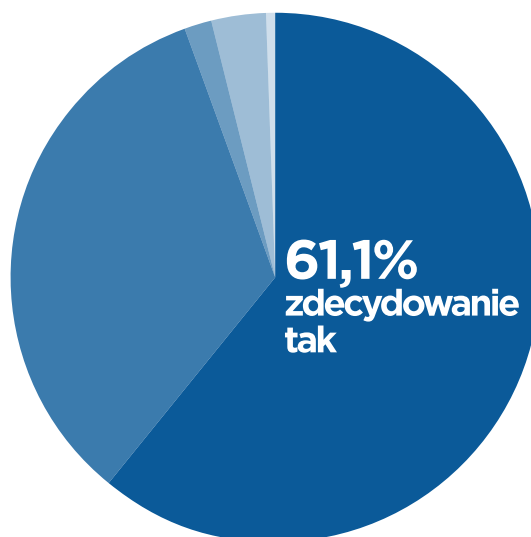

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 1067

Czy uważasz, że apteka jest ważnym punktem konsultacji w sprawach zdrowotnych, niezależnym od wizyt u lekarza?

- 61,1 % ● zdecydowanie tak
- 33,4 % ● raczej tak
- 3,2 % ● raczej nie
- 1,8 % ● trudno powiedzieć
- 0,5 % ● zdecydowanie nie

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 380

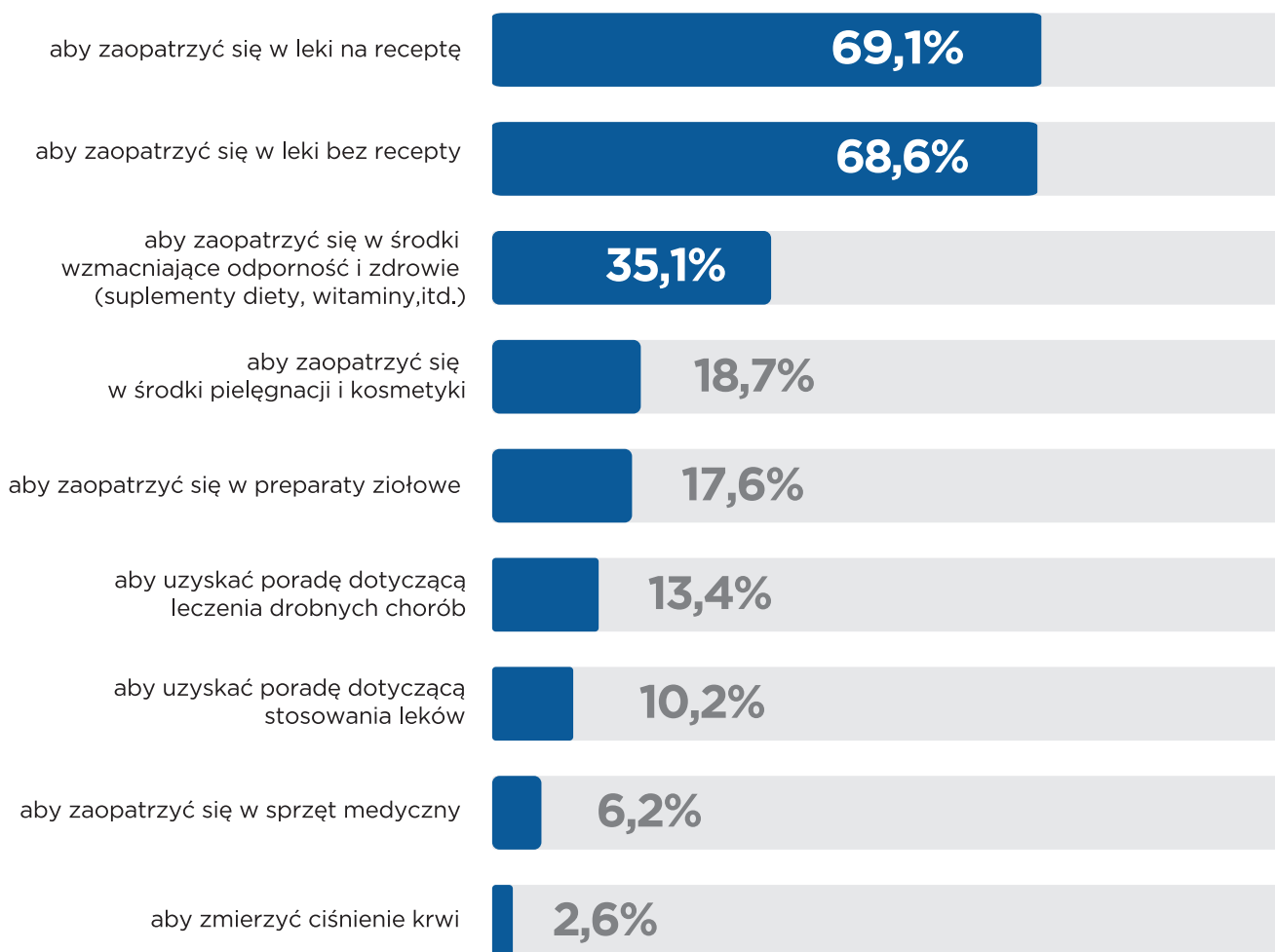

Po co pacjenci chodzą do apteki?

Odnotowano, że respondenci, podczas ostatniej wizyty w aptecę, najczęściej nabywali leki na receptę (69,1%), bądź też zaopatrywali się w leki bez recepty (68,6%). Ponad 1/3 badanych wskazała, iż celem ich ostatniej wizyty w aptecę było zaopatrzenie się w środki wzmacniające odporność, tj. witaminy czy suplementy diety.

Po poradę dotyczącą leczenia drobnych chorób udało się jedynie 13,4% pacjentów, a po poradę dotyczącą stosowania leków - jeszcze mniej, bo tylko 10,2% badanych pacjentów.

W jakim celu odwiedziłeś aptekę w ostatnim czasie?

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 1067

Dla niemal połowy badanych pacjentów nieistotny jest typ apteki, w której dokonują zakupów. Ważne jest tylko, żeby była ona stacjonarna. W aptece indywidualnej leki kupuje 29,1% badanych, w aptece sieciowej natomiast – 20,4%. Z zakupu leków w aptece internetowej korzysta zaledwie 4,1% respondentów.

Warto zestawić preferowany przez pacjentów rodzaj apteki z miejscem ich zamieszkania. I tak, w aptece indywidualnej najchętniej nabywają leki mieszkańcy

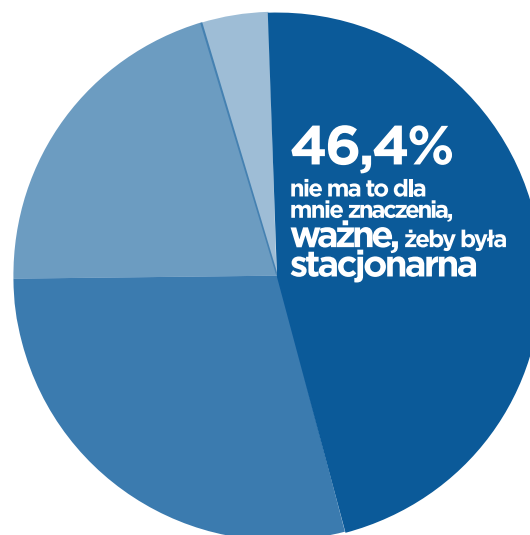
niewielkich miast do 20 tys. mieszkańców, a także osoby zamieszkałe w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców. W aptece sieciowej najchętniej kupują respondenci z miast od 200 tys. do 500 tys. mieszkańców. W aptece internetowej najczęściej robią zakupy mieszkańcy miast powyżej 500 tys. mieszkańców, najrzadziej zaś mieszkańcy wsi. Typ apteki jest nieistotny głównie dla mieszkańców wsi i mieszkańców miast od 200 tys. do 500 tys. mieszkańców.

W jakiej aptece najchętniej kupujesz leki?

46,4 % ● **nie ma to dla mnie znaczenia, ważne, żeby była stacjonarna**

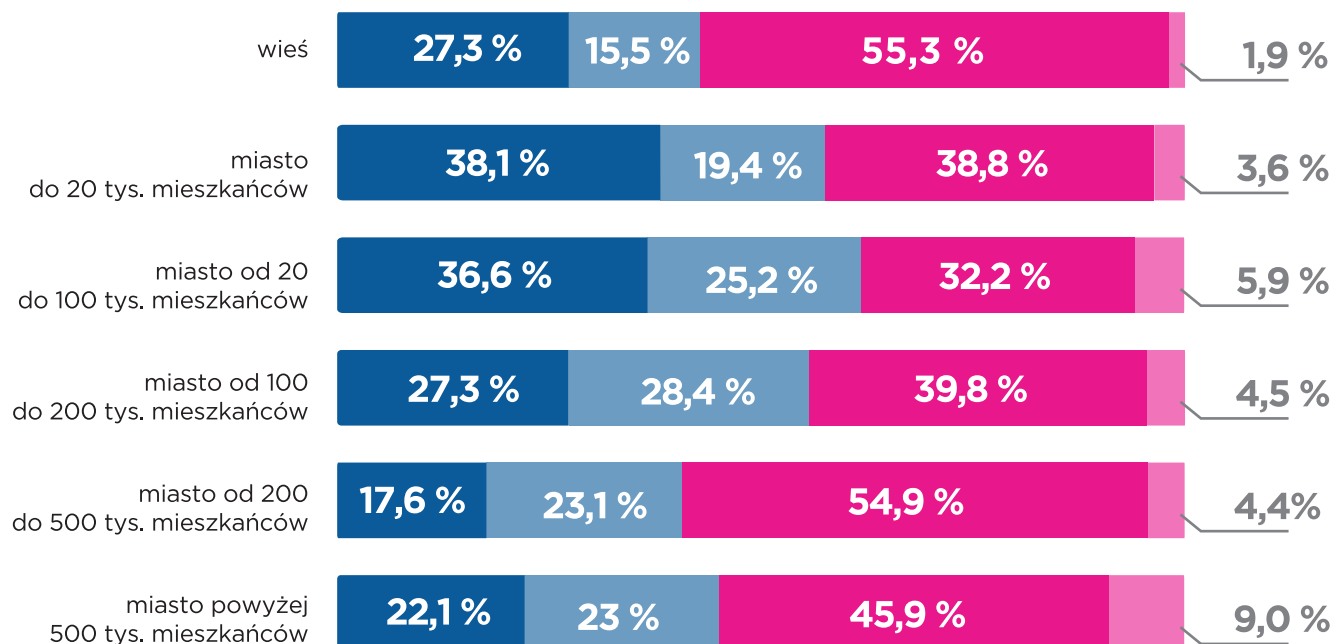
- 29,1 % ● w aptece indywidualnej
- 20,4 % ● w aptece sieciowej
- 4,1 % ● w aptece internetowej

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 1067

Gdzie najchętniej kupujesz leki?

Krzyżowanie ze względu na miejsce zamieszkania

- w aptece indywidualnej
- w aptece sieciowej
- nie ma to dla mnie znaczenia, ważne, żeby była stacjonarna
- w aptece internetowej

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 1067

Głównymi czynnikami, którymi kierują się respondenci podczas wyboru apteki są: jej lokalizacja, niskie ceny, a także w nieco mniejszym stopniu asortyment/dostępność danego leku.

Zaufaniem do farmaceuty kieruje się jedynie niemal co trzeci badany. Może to wyraźnie świadczyć o tym, że Polacy nie przywiązują się do konkretnego farmaceuty - dokonują zakupu w aptece, która jest najbliższej lub znajduje się w dogodnej lokalizacji, a nie w takiej, w której pracuje ich zaufany farmaceuta.

Czym kierujesz się przy wyborze apteki?

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 1067

Funkcjonowanie aptek w oczach pacjentów

Pacjenci zostali także poproszeni o wskazanie obszarów, które należałoby poprawić w przypadku apteki, którą najczęściej odwiedzają. Okazało się, że nie da się znaleźć jednoznacznej odpowiedzi na pytanie, co należałoby poprawić. Oceny sprawiają wrażenie jednostkowych i zależą od indywidualnej

opinii pacjenta, a także od tego, z usług jakiej apteki akurat korzystał.

Trudno zatem na podstawie opinii pacjentów wyciągnąć ogólny wniosek, co należałoby poprawić w polskich aptekach.

Co należy poprawić w funkcjonowaniu apteki, w której robisz zakupy?

	zdecydowanie tak	raczej tak	trudno powiedzieć	raczej nie	zdecydowanie nie
jakość i szybkość obsługi	14,4%	23,4%	17,2%	33,4%	11,5%
porady dotyczące stosowania leków	14,9%	26,6%	17,2%	31,0%	10,3%
widoczność leków (ekspozycja)	11,3%	20,3%	19,2%	35,3%	13,8%
zaopatrzenie w leki	19,0%	26,6%	16,6%	28,7%	9,1%
czas oczekiwania na zamówione leki	16,7%	20,9%	16,4%	33,1%	12,9%
wejście i organizacja przestrzeni	10,4%	17,7%	18,7%	33,6%	19,5%

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 1067

Część III. Komunikacja farmaceuty z pacjentem

Czy Polacy wiedzą, w czym może im pomóc farmaceuta?

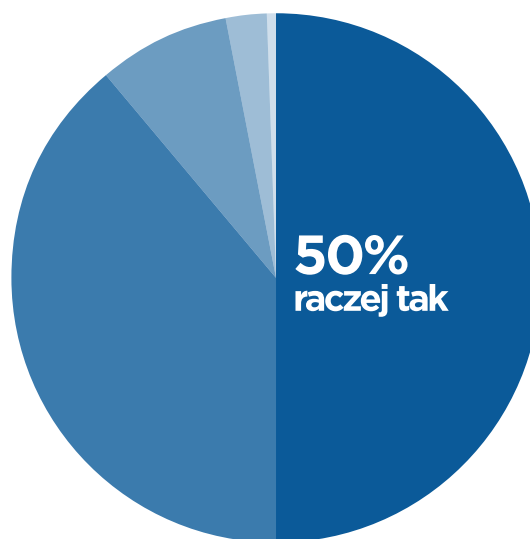
Zdaniem farmaceutów pacjenci doceniają porady z ich strony, przy czym zdecydowanie twierdzi tak 38,9% pytanych, a raczej tak – co drugi.

Niedocenianych czuje się zaledwie 2,9% farmaceutów.

Czy twoim zdaniem pacjenci doceniają porady ze strony farmaceutów?

- 50,0 %** ● raczej tak
- 38,9 % ● zdecydowanie tak
- 8,2 % ● trudno powiedzieć
- 2,6 % ● raczej nie
- 0,3 % ● zdecydowanie nie

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 380

Większość farmaceutów jest przekonanych, że pacjenci wiedzą, w jaki sposób wykorzystać ich kompetencje przy okazji wizyt w aptece – odsetek pewnych i prawie pewnych co do tego wynosi 56,3%.

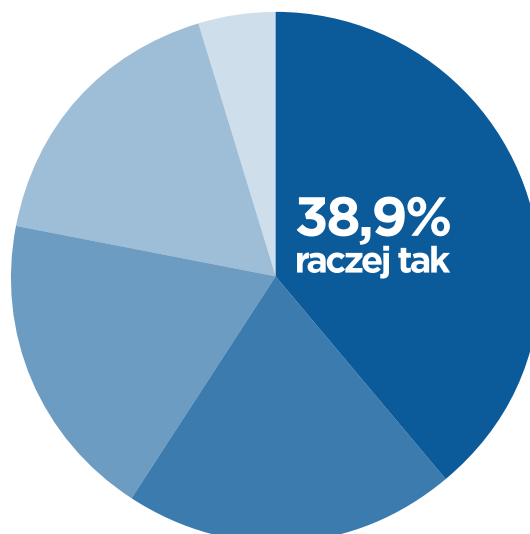
Z kolei w sumie 23,2% sądzi, że pacjenci nie wiedzą, jak wykorzystać kompetencje farmaceutów.

Zaskakiwać może, że aż 20,5% farmaceutów nie ma na ten temat zdania, przy czym odsetek niezdecydowanych najniższy jest wśród osób ze stażem pracy powyżej 40 lat (wynosi w tej grupie 9,1%).

Czy uważasz, że pacjenci wiedzą, w jaki sposób wykorzystać twoje kompetencje przy okazji wizyt w aptece?

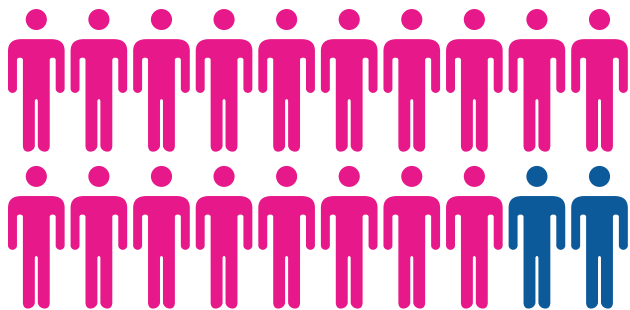
- 38,9 %** ● raczej tak
- 20,5 % ● trudno powiedzieć
- 18,7 % ● raczej nie
- 17,4 % ● zdecydowanie tak
- 4,5 % ● zdecydowanie nie

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 380

Potrzeby pacjenta

Badanie pokazało, że farmaceuci w zdecydowanej większości sądzą, że ich porady są pacjentom potrzebne.

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 380

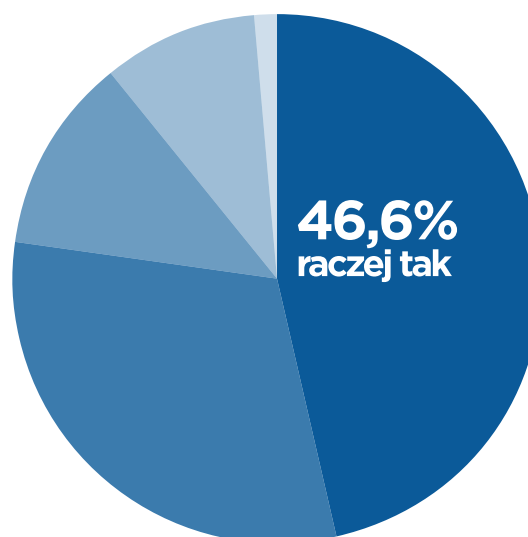
Ponad trzech na czterech farmaceutów uważa, że pacjenci oczekują porad, lecz nie zawsze potrafią lub mają odwagę zapytać. 9,5% nie zauważa tego typu oczekiwań u swych pacjentów, a tylko 1,3% uważa, że pacjenci w ogóle nie oczekują porad.

Nie oznacza to jednak, że farmaceuci nie świadczą dodatkowych usług w codziennej pracy. Ich deklaracje na ten temat znaleźć można w części IV raportu „Porady w aptece”.

Czy uważasz, że pacjenci oczekują porad, lecz nie zawsze potrafią lub mają odwagę zapytać?

- 46,6 % ● raczej tak
- 30,8 % ● zdecydowanie tak
- 11,8 % ● trudno powiedzieć
- 9,5 % ● raczej nie
- 1,3 % ● zdecydowanie nie

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 380

Czy farmaceuci komunikują się skutecznie?

Badanie miało na celu sprawdzenie, jak wygląda komunikacja na linii farmaceuta – pacjent oraz to, czy jest ona skuteczna.

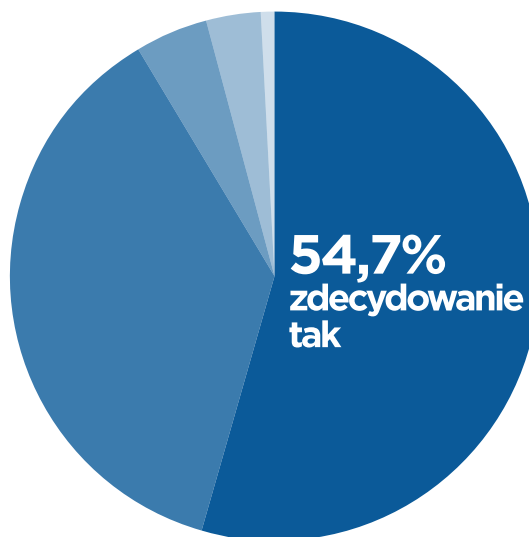
Jak się okazało, farmaceuci w zdecydowanej większości (91,5%) deklarują, że zadają pytania kontrolne, aby sprawdzić, czy pacjenci rozumieją ich

porady. Z kolei 5,3% pytanym przyznaje, że raczej nie pyta dodatkowo lub nie pyta nigdy. Nie odkryto istotnych korelacji między tym, czy farmaceuci sprawdzają, czy pacjent rozumie ich poradę, a wiekiem farmaceuty czy miejscem, w którym znajduje się apteka (czy jest to wieś, czy może duży ośrodek miejski).

Czy zadajesz pytania kontrolne, by sprawdzić, czy pacjenci rozumieją porady?

- 54,7 % ● zdecydowanie tak
- 36,8 % ● raczej tak
- 4,5 % ● raczej nie
- 3,2 % ● trudno powiedzieć
- 0,8 % ● zdecydowanie nie

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 380

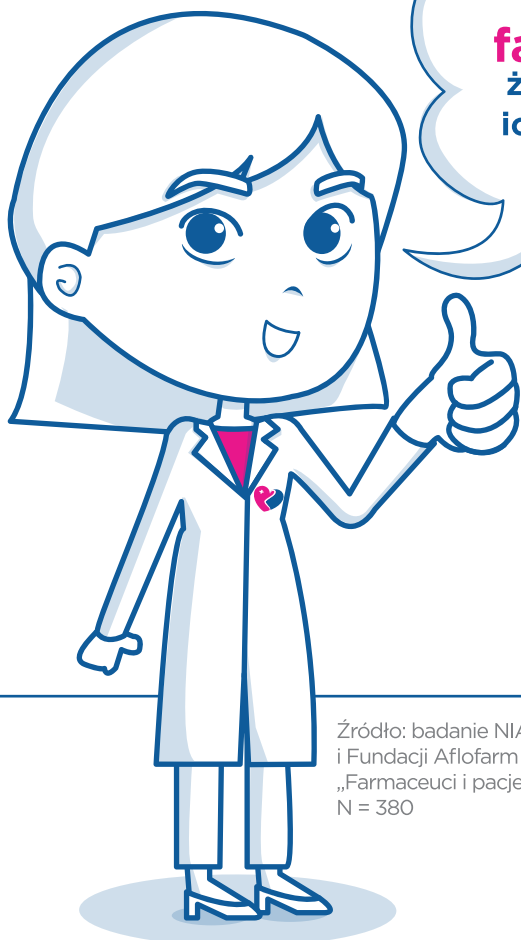

Rekomendacja farmaceuty, a wybór leku przez pacjentów

Rolę farmaceuty w procesie decyzyjnym pacjentów dotyczącym zakupu leków dostrzega ponad 80% pytanym farmaceutów. Twierdzą oni, że pacjenci kierują się ich rekomendacjami podczas podejmowania decyzji o zakupie leków.

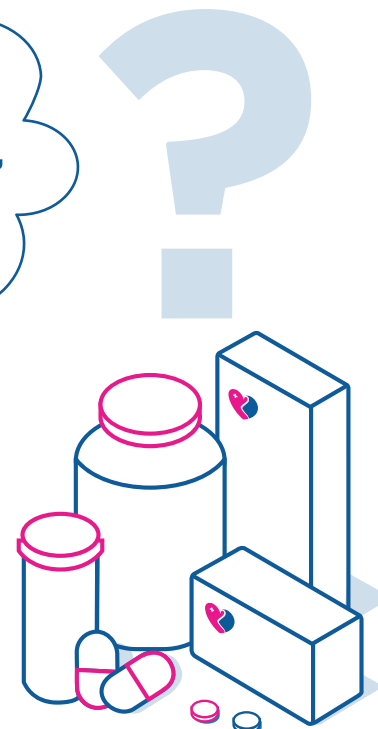
63,4% udzieliło odpowiedzi, że decyduje zalecenie lekarza. Na drugim miejscu znalazła się cena (21,1%). Pozostałe odpowiedzi, takie jak rekomendacje w internecie, porady znajomych czy reklama, nie przekroczyły progu 3%.

Jednak tylko 11% pacjentów zapytanych o to, jakim kryterium kieruje się przede wszystkim, kupując lek, wskazało polecenie farmaceuty.

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 380

83,4%
farmaceutów uważa,
że pacjenci kierują się
ich rekomendacjami
przy wyborze leku

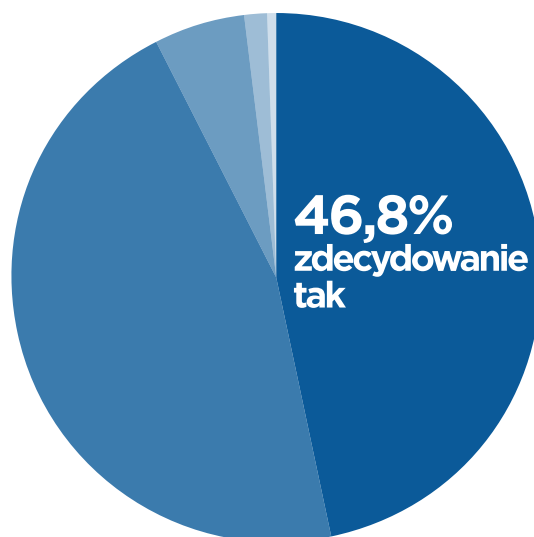

Z przeprowadzonego badania wynika jednak, że również i w opinii farmaceutów to rekomendacje lekarza są decydującym elementem o wyborze leku przez pacjenta. W sumie aż 92,6% farmaceutów uważa, że pacjenci dokonują zakupu kierując się właśnie nimi.

Czy, twoim zdaniem, pacjenci kierują się przy wyborze leku rekomendacjami lekarza?

- 46,8 % ● zdecydowanie tak
- 45,8 % ● raczej tak
- 5,5 % ● trudno powiedzieć
- 1,6 % ● raczej nie
- 0,3 % ● zdecydowanie nie

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 380

Jak pacjenci oceniają pracę farmaceutów?

Ponad 80% pacjentów pozytywnie oceniło pracę farmaceuty w zakresie udzielanych przez niego porad (dotyczy to oczywiście tylko tych pacjentów, którzy z porad farmaceutów korzystają). Jeszcze więcej, bo ponad 90%, jest zadowolonych ze sposobu, w jaki farmaceuci poinformowali ich o stosowaniu leków (ten aspekt pracy farmaceutów negatywnie oceniło jedynie 4,4% respondentów).

Ponad połowa pacjentów jest zadowolona ze sposobu, w jaki farmaceuta poinformował ich o interakcjach, jakie mogą zachodzić pomiędzy poszczególnymi lekami. Odsetek odpowiedzi negatywnych jest w tym przypadku w sumie jednak wyższy niż w przypadku pozostałych kategorii i wynosi 13,5%. Ponad 25% nie jest zdecydowane, jeśli chodzi o ten aspekt pracy farmaceuty.

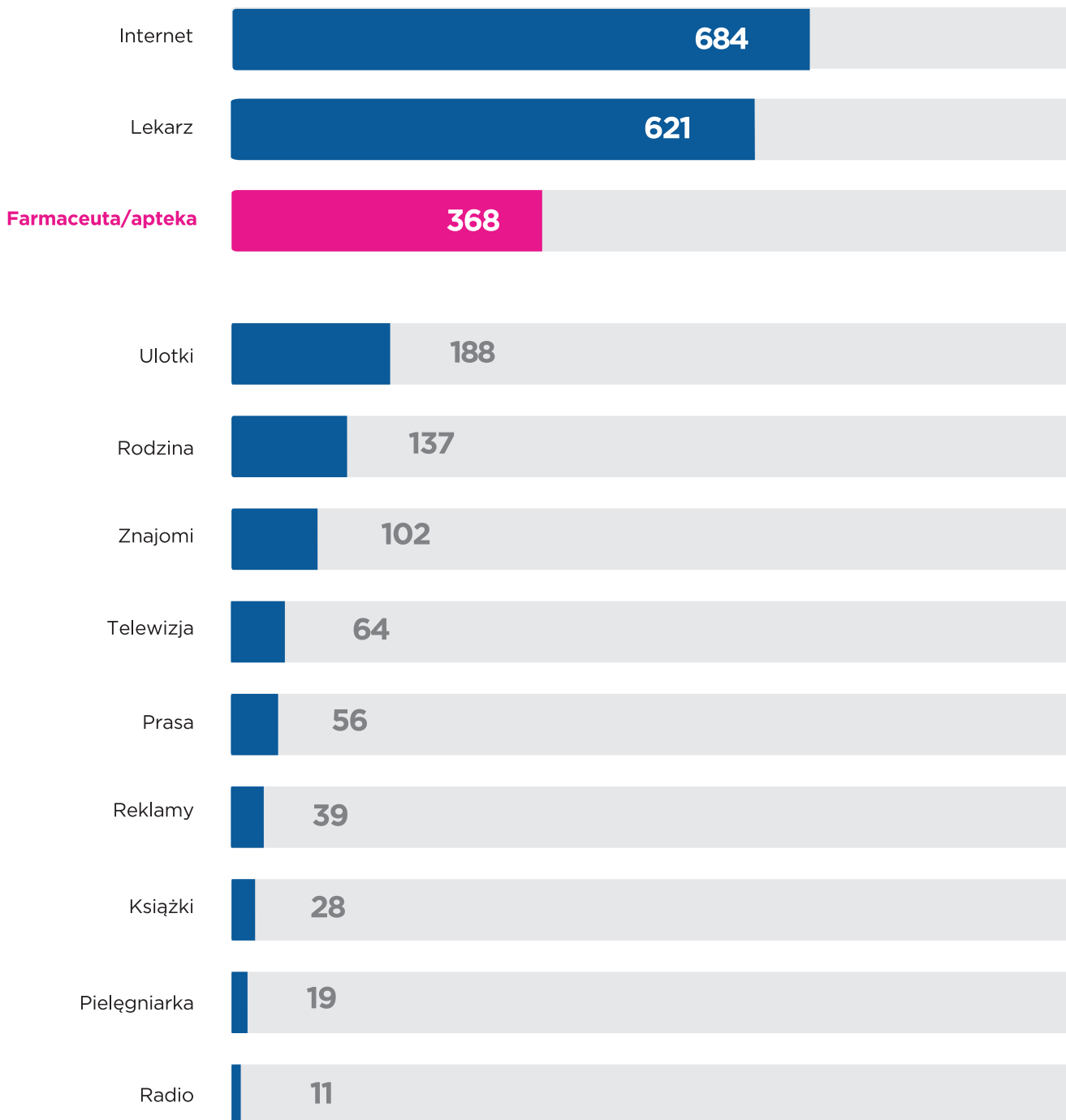
	zdecydowanie dobra	raczej dobra	trudno powiedzieć	raczej zła	zdecydowanie zła
zakres udzielanych porad	31,4%	51,3%	15,1%	2,2%	0,1%
sposób informowania o stosowaniu leków	34,5%	48,5%	12,6%	3,8%	0,6%
sposób informowania o interakcjach lekowych	22,3%	37,6%	26,6%	10,4%	3,1%

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 1067

Skąd pacjenci czerpią wiedzę o lekach?

Pacjenci zostali poproszeni o podanie źródeł, z których czerpią wiedzę na temat leków. Pytanie miało formę otwartą. Dla uproszczenia podczas analizy danych przyjęto, że odpowiedzi „apteka” i „farmaceuta” są tożsame i zsumowano wyniki.

Zdecydowanie najczęściej z nich przyznało, że źródłem wiedzy o lekach jest dla nich Internet. Lekarz uplasował się na drugim miejscu, a farmaceuta/apteka – dopiero na trzecim, przy czym różnica między liczbą osób, która wskazała Internet i lekarza a liczbą tych, którzy wskazali farmaceutę/aptekę, była znacząca.

Skąd czerpiesz wiedzę na temat leków? Podaj trzy źródła (pytanie otwarte)

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 1067

Co pacjenci wiedzą o lekach? – ocena farmaceutów

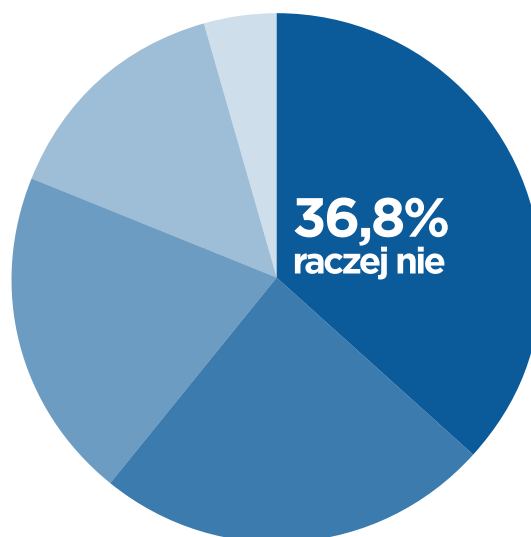
Badanie pozwoliło sprawdzić, co farmaceuci sądzą na temat wiedzy pacjentów o lekach, biorąc pod uwagę między innymi takie aspekty, jak obecność na rynku leków zawierających tę samą substancję – lecz pod różnymi nazwami handlowymi, różnice między lekami a suplementami diety czy wreszcie skutki uboczne, które mogą powodować.

Jak się okazało, farmaceuci niejednoznacznie oceniają wiedzę pacjentów na temat zawartości leków. Ponad połowa pytanych uważa, że pacjenci nie wiedzą, że leki o różnych nazwach mogą zawierać taką samą substancję czynną, a 28,4%, że wiedzą. Nieco lepiej wiedzę pacjentów w tym zakresie oceniają farmaceuci pracujący w aptekach na wsiach i w małych miastach, niż w miastach powyżej 200 tys. mieszkańców, ale różnice te mieszczą się w zakresie kilku punktów procentowych.

Czy uważasz, że pacjenci wiedzą, że leki o różnych nazwach mogą zawierać taką samą substancję czynną?

- 36,8 %** ● raczej nie
- 24,2 % ● raczej tak
- 20,3 % ● trudno powiedzieć
- 14,5 % ● zdecydowanie nie
- 4,2 % ● zdecydowanie tak

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 380

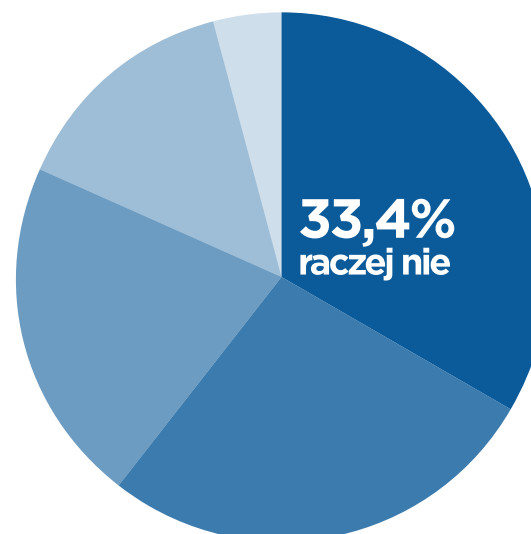

Wiedza pacjentów o tym, jaka jest różnica pomiędzy lekiem, a suplementem diety również oceniona została niejednoznacznie. Przeważają opinie negatywne (47,6%).

Czy uważasz, że pacjenci wiedzą jaka jest różnica pomiędzy lekiem, a suplementem diety?

- 33,4 %** ● raczej nie
- 27,1 % ● raczej tak
- 21,3 % ● trudno powiedzieć
- 14,2 % ● zdecydowanie nie
- 3,9 % ● zdecydowanie tak

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 380

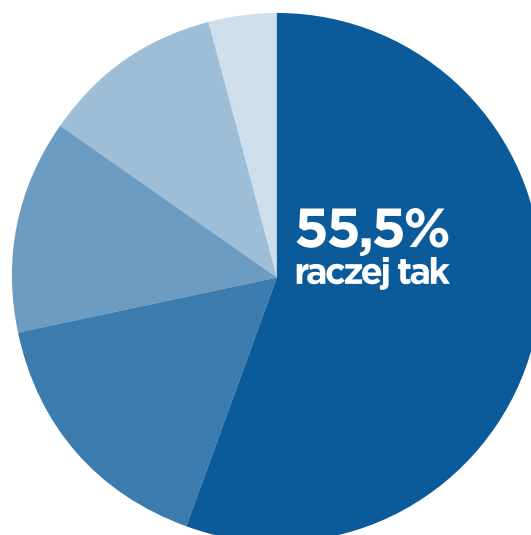
Farmaceuci ocenili natomiast dobrze wiedzę pacjentów o tym, że leki mogą wywoływać skutki uboczne (71,8%).

Tylko zdaniem 15,2% pytaných pacjenci nie wiedzą, że leki mogą wywoływać skutki uboczne.

Czy uważasz, że pacjenci wiedzą, iż leki mogą wywoływać choroby/skutki uboczne?

- 55,5 %** ● raczej tak
- 16,3 % ● zdecydowanie tak
- 12,9 % ● trudno powiedzieć
- 11,3 % ● raczej nie
- 3,9 % ● zdecydowanie nie

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 380

Część IV. Porady w aptece

Farmaceuta pomaga pacjentom

Farmaceuci zostali zapytani o częstotliwość udzielania pacjentom w aptece porad. Poniższe wykresy przedstawiają częstość udzielania poszczególnych porad lub świadczenia określonych usług, zgodnie z tym, co deklarowali farmaceuci.

I tak, wizytę u lekarza specjalisty w przypadku problemów zdrowotnych zaleca pacjentom aptek często 67,9% pytanych o to farmaceutów, a rzadko 20,8%. Nigdy zalecenia takiego nie przedstawiło tylko 3,9% badanych. Zawsze robi to 5,3% farmaceutów. 2,1% farmaceutów odmówiło udzielenia odpowiedzi na to pytanie lub uznało, że pytanie ich

nie dotyczy (w gronie tym mogą być na przykład właściciele aptek, którzy wprowadzili są farmaceutami, ale nie pracują bezpośrednio z pacjentem).

Co ciekawe, badanie pokazało, że wizytę u lekarza specjalisty częściej zalecają farmaceuci w wieku do 29 lat (87,8% robi to zawsze lub często). Farmaceuci w wieku powyżej 60 lat robią to rzadziej – tylko 62,7% z nich przyznało, że robi to zawsze lub często. Nieco częściej do lekarza specjalisty kierują pacjentów również farmaceuci pracujący w aptekach znajdujących się w dużych miastach – powyżej 500 tys. mieszkańców.

Jak często udzielasz pacjentom porad/usług dotyczących zalecenia wizyty u lekarza specjalisty?

- 67,9 % ● często
- 20,8 % ● rzadko
- 5,3 % ● zawsze
- 3,9 % ● nigdy
- 2,1 % ● nie dotyczy

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 380

Profilaktyką chorób zajmuje się często 59,5% farmaceutów, rzadko 29,5%.

Jak często udzielasz pacjentom porad/usług dotyczących profilaktyki chorób?

- 59,5 % ● często
- 29,5 % ● rzadko
- 5,3 % ● zawsze
- 4,2 % ● nigdy
- 1,6 % ● nie dotyczy

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 380

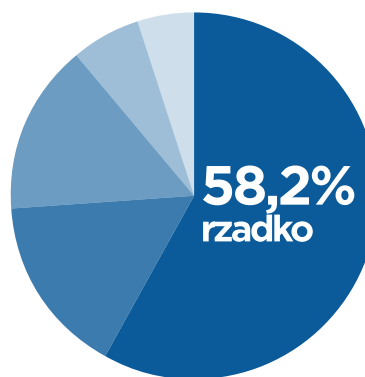
Większość z pytaných farmaceutów rzadko wypisuje recepty w sytuacjach ratowania życia (58,2%). Nigdy nie robiło tego 15%. Z kolei 15,8% twierdzi, że często wypisuje recepty w sytuacjach ratowania życia, a 5% - zawsze. Odpowiedź „nie dotyczy” oznacza w tym przypadku, że farmaceuci, którzy jej udzielili, nigdy nie znaleźli się w podobnej sytuacji.

Jak często wypisujesz recepty w sytuacjach ratowania życia?

- 58,2 % ● **rzadko**
- 15,8 % ● często
- 15,0 % ● nigdy
- 6,1 % ● nie dotyczy
- 5,0 % ● zawsze

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 380

Warto zauważyć, że nieco częściej, mając do czynienia z sytuacją zagrożenia zdrowia lub życia pacjenta, receptę wypisują farmaceuci w dużych miastach (powyżej 200 tys. mieszkańców).

W przypadku zagrożenia zdrowia i życia pacjenta farmaceuta może wydać lek na receptę wystawiając tzw. receptę farmaceutyczną. Mówi o tym art. 96 ust. 3 ustawy Prawo Farmaceutyczne, zgodnie z którym „w przypadku nagłego zagrożenia życia pacjenta, farmaceuta posiadający prawo wykonywania zawodu może wydać bez recepty lekarskiej produkt leczniczy zastrzeżony do wydawania na receptę w najmniejszym

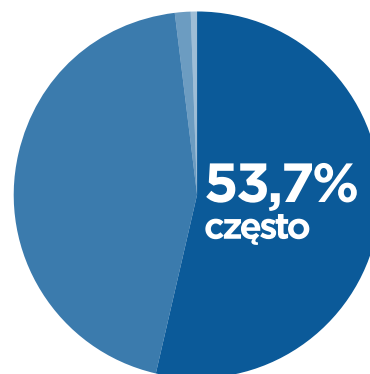
terapeutycznym opakowaniu, z wyłączeniem środków odurzających, substancji psychotropowych i prekursorów kategorii 1” (czyli substancji o dużym potencjale użycia do produkcji narkotyków) oraz art. 96 ust. 4 tej samej ustawy, który precyzuje: „w przypadku nagłego zagrożenia zdrowia pacjenta, farmaceuta posiadający prawo wykonywania zawodu może wystawić receptę farmaceutyczną” i określa zasady jej wystawienia.

Porad dotyczących stosowania leków farmaceuci udzielają w większości często (53,7%) lub zawsze (44,5%). Odsetek udzielających porad w tym zakresie rzadko wynosi zaledwie 1,6%. Jedna osoba odmówiła odpowiedzi na to pytanie.

Jak często udzielasz pacjentom porad dotyczących stosowania leków?

- 53,7 % ● **często**
- 44,5 % ● zawsze
- 1,6 % ● rzadko
- 0,3 % ● nie dotyczy

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 380

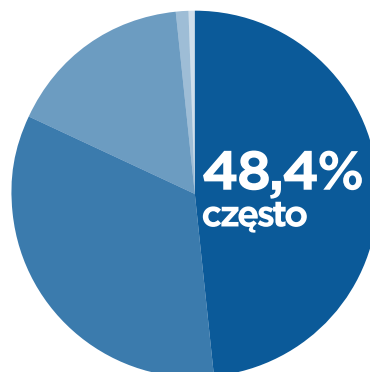

Interakcje lekowe są przedmiotem częstych porad 48,4% farmaceutów. Zawsze mówi o nich 16,3% ankietowanych. Jedna osoba odmówiła odpowiedzi na to pytanie.

Jak często udzielasz pacjentom porad dotyczących interakcji lekowych?

- 48,4 % ● **często**
- 33,7 % ● rzadko
- 16,3 % ● zawsze
- 1,3 % ● nigdy
- 0,3 % ● nie dotyczy

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 380

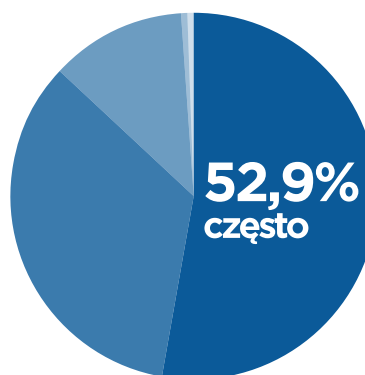

Wyjaśnienia dotyczące tańszego odpowiednika przekazuje często ponad połowa farmaceutów (52,9%), a zawsze 34,2%. Rzadko doradza w tej kwestii 11,8%, nigdy 0,8%. Jedna osoba odmówiła odpowiedzi na to pytanie.

Jak często udzielasz pacjentom porad dotyczących tańszego odpowiednika?

- 52,9 % ● często
- 34,2 % ● zawsze
- 11,8 % ● rzadko
- 0,8 % ● nigdy
- 0,3 % ● nie dotyczy

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 380

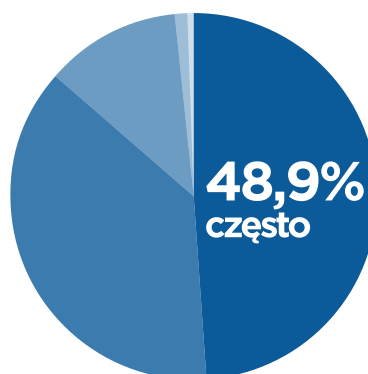

Prawie 2/3 (60,7%) farmaceutów często lub zawsze rozmawia z pacjentami o skutkach ubocznych leków. Zawsze rozmawia 11,8%, a nigdy 1,3%. Jedna osoba odmówiła odpowiedzi na to pytanie.

Jak często udzielasz pacjentom porad dotyczących skutków ubocznych leków?

- 48,9 % ● często
- 37,6 % ● rzadko
- 11,8 % ● zawsze
- 1,3 % ● nigdy
- 0,3 % ● nie dotyczy

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 380

Zgodnie z definicją WHO, samoleczenie to „używanie leków przez konsumenta w leczeniu chorób lub objawów rozpoznanych samodzielnie. W praktyce określenie to zawiera również leczenie wzajemne przez członków rodzin lub przyjaciół, szczególnie, gdy leczone jest dziecko”. Samoleczenie OTC odnosi się do wykorzystywania przez pacjentów w terapii leków dostępnych bez recepty, do których mają oni nieograniczony dostęp.

Obecnie statystyczny Polak konsumuje średnio 34 opakowania leków rocznie, a 35% populacji regularnie przyjmuje leki przepisane przez lekarza (średnio pięć tabletek dziennie) i dwa preparaty kupowane bez recepty.

(Źródło danych: Samoleczenie wśród pacjentów Self-medication among patients, Sylwia Kałucka, Magdalena Antczak, Katarzyna Kapsiak, GERIATRIA 2016; 10: 248-254).

Badanie pokazało, że pacjenci mają tendencję do samoleczenia. Udzielanie porad związanych z samoleczeniem lekami OTC zadeklarowała bowiem większość farmaceutów (86%). Rzadko doradza w tym zakresie 12,4% badanych, zaś nigdy jedynie 1,3%. Jedna osoba odmówiła odpowiedzi na to pytanie.

Jak często udzielasz pacjentom porad dotyczących samoleczenia lekami OTC?

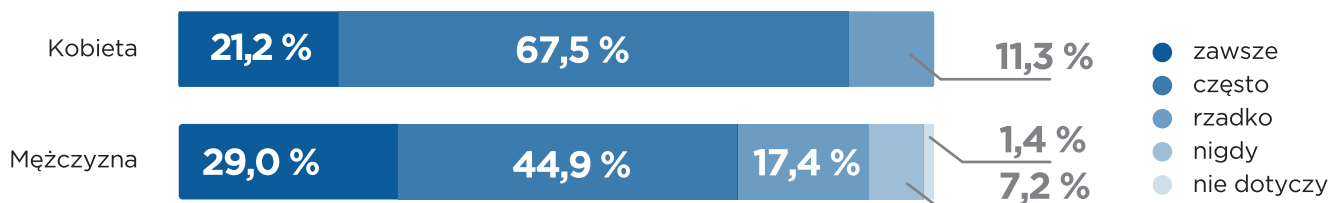
- 63,4 % ● często
- 22,6 % ● zawsze
- 12,4 % ● rzadko
- 1,3 % ● nigdy
- 0,3 % ● nie dotyczy

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 380

W kwestii samoleczenia lekami OTC różnią się wypowiedzi farmaceutów mężczyzn i kobiet. Wyraźnie więcej kobiet twierdzi, że porad związanych z samoleczeniem lekami OTC udziela często – różnica wynosi tu aż 22,6%. Warto także podkreślić, że żadna farmaceutka nie odpowiedziała, że nigdy nie oferuje pacjentom porad w tym zakresie, podczas gdy takiej odpowiedzi udzieliło 7,2% farmaceutów.

Jak często udzielasz pacjentom porad dotyczących samoleczenia lekami OTC? - krzyżowanie ze względu na płeć

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 380

Część V. Opieka farmaceutyczna

Co pacjenci wiedzą o opiece farmaceutycznej?

Ponad połowa pacjentów jest za wprowadzeniem do apteki opieki farmaceutycznej. Należy jednak podkreślić, iż niemal 40% badanych nie wie dokładnie, czym jest opieka farmaceutyczna i jaki mógłby być jej zakres. To pokazuje, że Polacy chcieliby móc liczyć na większą opiekę ze strony farmaceuty, ale sami nie wiedzą, na czym miałyby polegać.

Wraz z wiekiem spada wiedza respondentów odnośnie wprowadzenia do aptek opieki farmaceutycznej. W przypadku respondentów z przedziału wiekowego od 18 do 29 lat odsetek wskazań w kategorii „nie wiem o co chodzi” wyniósł 26,0%, natomiast wśród respondentów w wieku 60 lat i więcej odsetek ten był już na poziomie 53,6%.

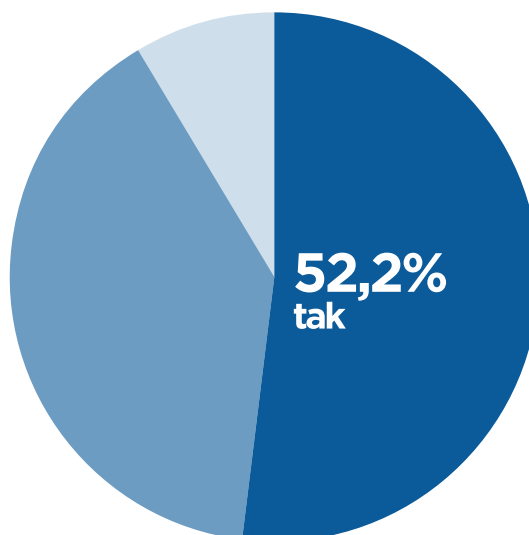

Opieka farmaceutyczna to udokumentowany proces, w ramach którego farmaceuta we współpracy z pacjentem i lekarzem, niekiedy również z innymi pracownikami służby zdrowia, czuwa nad przebiegiem farmakoterapii. Przyjmuje się, że idea opieki farmaceutycznej powstała w połowie lat 70. XX wieku. Obecnie opieka farmaceutyczna z powodzeniem funkcjonuje w wielu krajach na całym świecie. Jej wdrożenie w Polsce pozwoli na wzmocnienie roli farmaceutów w systemie opieki zdrowotnej i w sytuacji ogromnych wyzwań kadrowych stanowić będzie wsparcie dla systemu. Obecnie w Ministerstwie Zdrowia trwają prace nad wypracowaniem i wdrożeniem modelu pilotażowego opieki farmaceutycznej. W tym celu został powołany ministerialny zespół ds. pilotażu opieki farmaceutycznej, w skład którego wchodzi m.in. przedstawiciele Naczelnej Rady Aptekarskiej.

Czy jesteś za wprowadzeniem do aptek opieki farmaceutycznej?

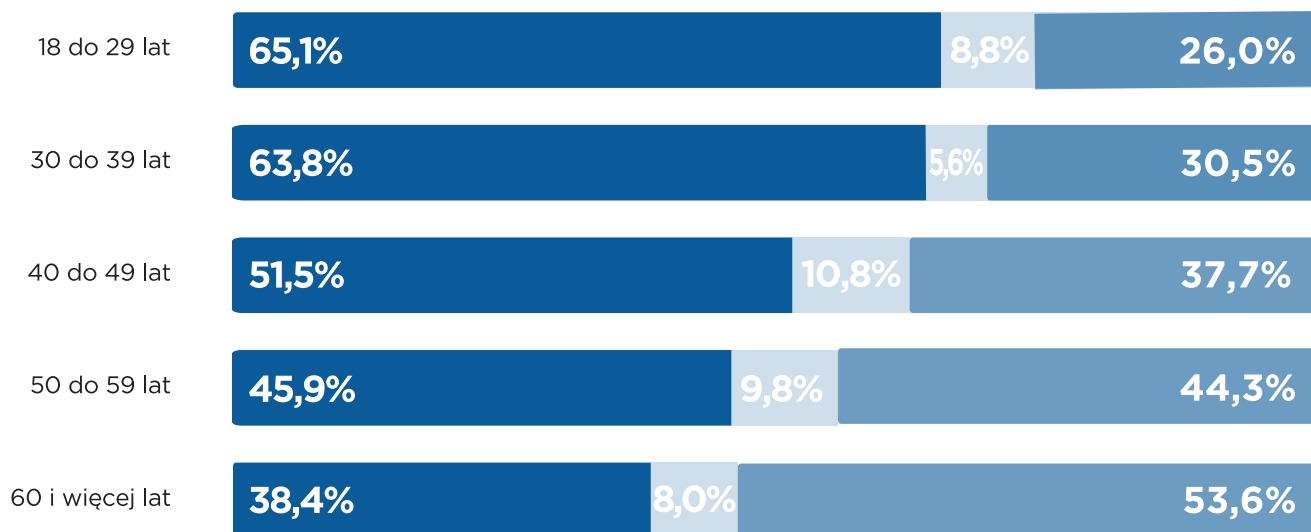
52,2 % ● tak
39,4 % ● nie wiem o co chodzi
8,4 % ● nie

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 1067

Czy jesteś za wprowadzeniem do aptek opieki farmaceutycznej?

Krzyżowanie ze względu na wiek

- tak
- nie
- nie wiem o co chodzi

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm
„Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 1067

Czy uważasz, że pacjenci wiedzą, co to jest opieka farmaceutyczna?

- 43,2 %** ● **raczej nie**
- 41,1 % ● zdecydowanie nie
- 11,1 % ● trudno powiedzieć
- 3,7 % ● raczej tak
- 1,1 % ● zdecydowanie tak

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 380

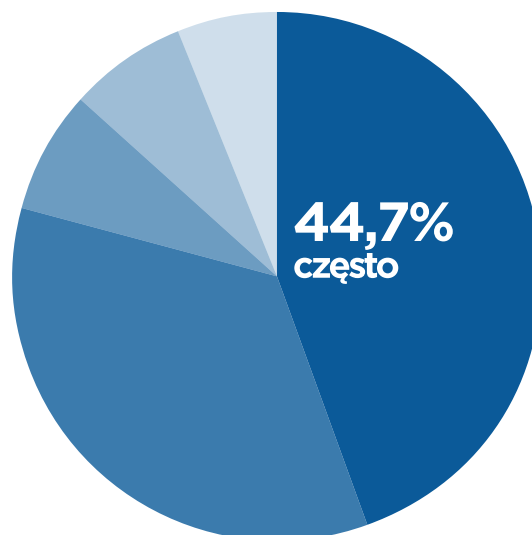
Jak się okazuje, opieka farmaceutyczna, według deklaracji farmaceutów, jest tymczasem już teraz, częstym przedmiotem aktywności zawodowej dla prawie połowy z nich (44,7%) - mimo, że nie została jeszcze wprowadzona jako rozwiązanie systemowe.

Rzadko usługi z tego zakresu świadczy 34,7% badanych farmaceutów. 6,1% farmaceutów odmówiło udzielenia odpowiedzi na to pytanie lub uznało, że pytanie ich nie dotyczy (w gronie tym mogą być na przykład właściciele aptek, którzy wprawdzie są farmaceutami, ale nie pracują bezpośrednio z pacjentem).

Jak często udzielasz pacjentom porad/usług mieszczących się w zakresie opieki farmaceutycznej?

- 44,7 %** ● **często**
- 34,7 % ● rzadko
- 7,4 % ● zawsze
- 7,1 % ● nigdy
- 6,1 % ● nie dotyczy

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 380

Oczekiwany zakres opieki farmaceutycznej – z perspektywy pacjenta

Pacjenci zostali zapytani o to, jakich usług oczekiwaliby w ramach opieki farmaceutycznej.

Zdecydowanie największą popularnością cieszyłoby się doradztwo z zakresu farmakologii. Pomoc farmaceuty przy wyborze tańszych leków chciałoby uzyskać

aż 90,8% badanych. Podobny odsetek pacjentów (90,3%) chciałoby otrzymać poradę w zakresie wyboru leków bez recepty. Na porady w zakresie drobnych problemów zdrowotnych liczyłoby 84,1% pacjentów.

Jaką pomoc chciałbyś uzyskać ze strony farmaceuty?

	zdecydowanie tak	raczej tak	trudno powiedzieć	raczej nie	zdecydowanie nie
porady w drobnych problemach ze zdrowiem	41,1%	43,0%	6,9%	7,0%	1,9%
pomiar ciśnienia krwi, cholesterolu czy poziomu cukru	24,1%	33,8%	14,2%	21,2%	6,7%
wybór tańszych leków	60,3%	30,5%	5,3%	2,7%	1,2%
dobór leków bez recepty	57,0%	33,3%	5,5%	3,1%	1,1%
przegląd domowej apteczki	18,8%	27,7%	23,8%	21,5%	8,2%

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 1067

Badania dodatkowe w aptece

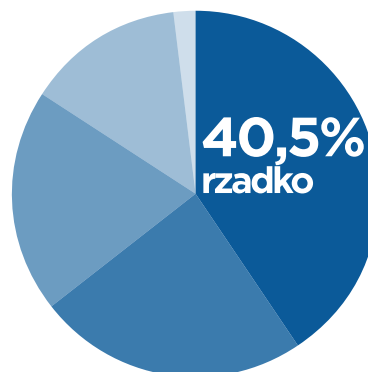
Farmaceuci, mając możliwość określenia, jak często świadczą dodatkowe usługi w aptece, najczęściej wskazywali na pomiar ciśnienia krwi. Często robi to dwóch na pięciu farmaceutów, a rzadko – 32,9%.

Badania poziomu glukozy we krwi są rzadkim obszarem aktywności 40,5% farmaceutów, a wcale nie zajmuje się tym 13,9% z nich. Często badanie to przeprowadza 19,7% farmaceutów.

Jak często świadczysz pacjentom usługi w zakresie pomiaru poziomu glukozy we krwi?

- 40,5 % ● **rzadko**
- 23,9 % ● nie dotyczy
- 19,7 % ● często
- 13,9 % ● nigdy
- 1,8 % ● zawsze

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”. N = 380

Jak często świadczysz pacjentom usługi w zakresie pomiaru ciśnienia krwi?

- 40,0 % ● często
- 32,9 % ● rzadko
- 12,4 % ● nie dotyczy
- 10,5 % ● nigdy
- 4,2 % ● zawsze

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 380

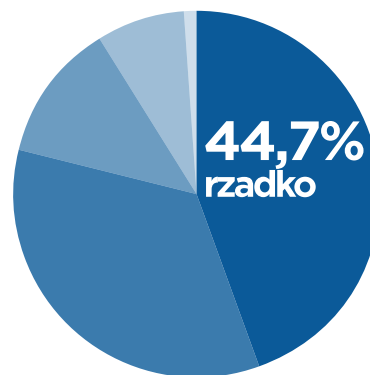

Niewielka grupa farmaceutów (12,4%) często wykonuje przeglądy apteczki domowej pacjentów. Zdecydowanie więcej z nich (44,7%) przyznaje, że robi to rzadko, a aż 34,2% - że nigdy.

Jak często świadczysz pacjentom usługi w zakresie przeglądu domowej apteczki?

- 44,7 % ● rzadko
- 34,2 % ● nigdy
- 12,4 % ● często
- 7,6 % ● nie dotyczy
- 1,1 % ● zawsze

Źródło: badanie NIA i Fundacji Aflofarm „Farmaceuci i pacjenci 2019”.
N = 380

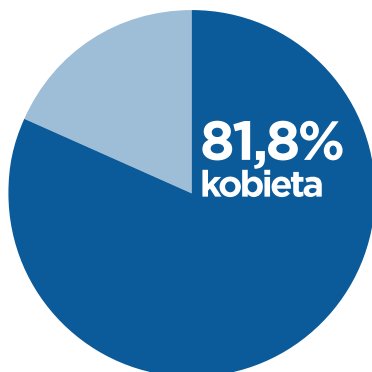

Informacje o próbach badawczych

Farmaceuci

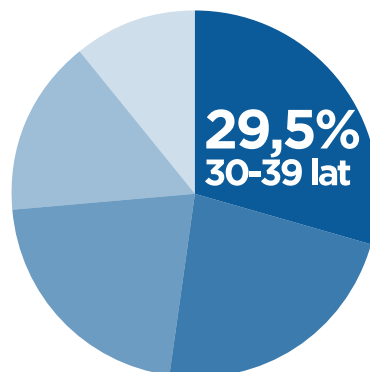
W badaniu ankietowym udział wzięło 380 farmaceutów.

Płeć

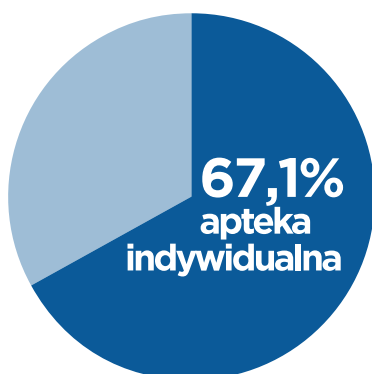
81,8 % ● kobieta
18,2 % ● mężczyzna

Wiek

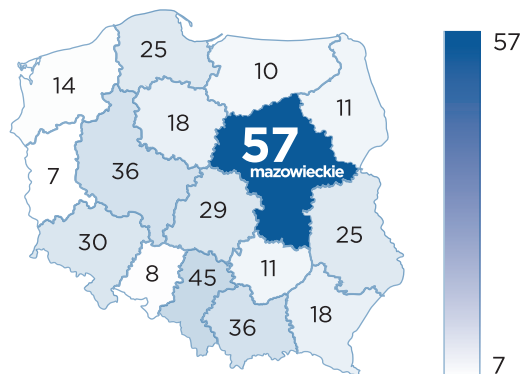
29,5 % ● 30-39 lat
22,9 % ● 40-49 lat
21,3% ● 50-59 lat
15,5 % ● 60 i więcej lat
10,8 % ● 18-29 lat

Miejsce pracy

67,1 % ● apteka indywidualna
32,9 % ● apteka sieciowa

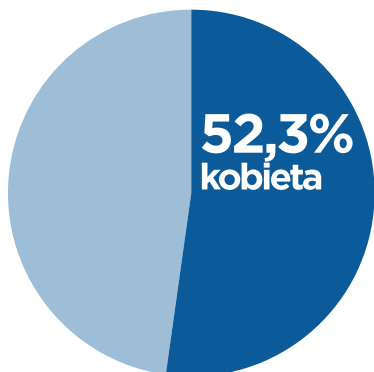
Respondenci według województw

Pacjenci

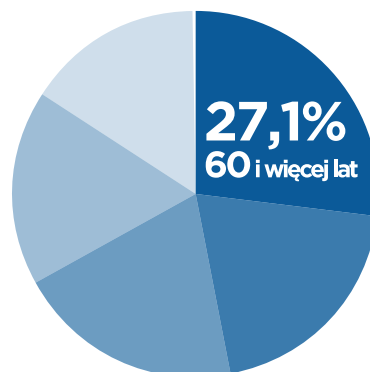
W badaniu udział wzięło 1067 respondentów.

Płeć

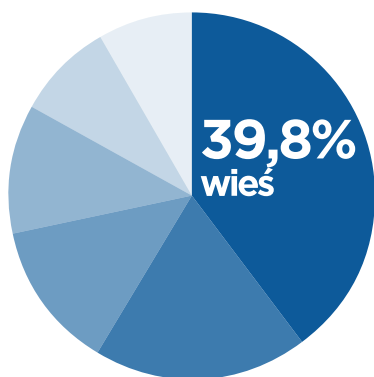
52,3 % ● **kobieta**
47,7 % ● mężczyzna

Wiek

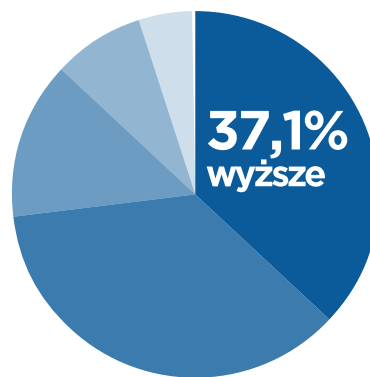
27,1 % ● **60 i więcej**
20,1 % ● 18-29 lat
20,0 % ● 30-39 lat
17,2 % ● 50-59 lat
15,7 % ● 40-49 lat

Miejsce zamieszkania

39,8 % ● **wieś**
18,9 % ● miasto od 20 do 100 tys. mieszkańców
13,0 % ● miasto do 20 tys. mieszkańców
11,4 % ● miasto powyżej 500 tys. mieszkańców
8,5 % ● miasto od 200 do 500 tys. mieszkańców
8,2 % ● miasto od 100 do 200 tys. mieszkańców

Wykształcenie

37,1 % ● **wyższe**
36,3 % ● średnie
13,7 % ● zasadnicze
8,2 % ● policealne
4,8 % ● podstawowe

Nota Metodologiczna od agencji badawczej Biostat

Badanie przeprowadzono metodą CATI (Computer Assisted Telephone Interviews). Proces badawczy polegał na przeprowadzeniu rozmowy telefonicznej z respondentem, wspomaganą komputerowo, podczas której wypełniana jest ankieta.

Wywiady przeprowadzili wykwalifikowani teleankieterzy we własnym studiu do realizacji badań telefonicznych CATI, mieszczącym się w siedzibie firmy w Rybniku. Procedura zbierania danych i jakość prowadzonych wywiadów nadzorowane były przez koordynatora i kierownika projektu. Podczas badania koordynatorzy badań telefonicznych mogą bezpośrednio objąć kontrolą pracę ankieterów, a tym samym przeciwdziałać ryzyku spadku jakości realizowanych badań.

Studio jest wyposażone w system klimatyzacji, a każde stanowisko posiada dostęp do laptopa z autorską platformą CATI-System. Aby praca ankieterów była niezakłócona, dbamy o optymalny poziom wyciszenia w pomieszczeniu.

Do zgromadzenia danych posłużono się narzędziem badawczym w formie kwestionariusza wywiadu telefonicznego.

Badanie zrealizowano w styczniu 2019 r.

Kontakt

Katarzyna Liberska-Kinderman
Head of PR & Communications

 Fundacja **Aflofarm**

Fundacja Aflofarm
ul. Partyzancka 133/151
95-200 Pabianice

(+48) 501 518 065
katarzyna.kinderman@aflofarm.pl

Tomasz Leleno
Rzecznik Prasowy
Szef Biura Prasowego

Naczelna Izba Aptekarska

Naczelna Izba Aptekarska
ul. Długa 16
00-238 Warszawa

(+48) 694 414 343
t.leleno@nia.org.pl

Po pierwsze
farmaceuta

Kampania
edukacyjna

Patroni medialni:

poradnikzdrowie

www**mgr.farm**
jestem.farmaceutą

na:Temat